

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 55.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Mikošičeva cesta
št. 16/I. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 10. ure naprej v
Knašovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 35.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavedu: Ljub-
ljana št. 11.842 — Praha číslo 78.180
Wien Nr. 105.441.

Ljubljana, 16. julija.

Ministrski predsednik Pašić je danes predal kralju demisijo vlade Narodnega bloka. Ni nam še znana formalna utemeljitev te ostavke, stvarno je ona postala z aranžmanom med HSS in NRS neizbežna. Z odstopom Pašićevega kabineta je zaključena velepomembna doba v razvoju naših notranjih političnih prilik. Režim Narodnega bloka bo v zgodovini Jugoslavije za vedno zabeležen kot eden najvažnejših za bodočnost naše države.

Z decembrskimi volitvami 1923 je stopil boj med unitaristično in separatistično narodno in državno idejo v svojo odločilno fazo. Med hrvatskim in slovenskim ljudstvom so separatistične stranke izvajale veliko zmago, pri srbskem delu naroda se je okrepila plemensko samozvestna radikalna stranka, ki je s svojim homogenim kabineto olajšala dobro organizirano ofenzivo hrvatskega in slovenskega separatizma, katere se je pričela s prihodom radičevcev v parlament. Takrat je bila politična organizacija jugoslovenske demokracije postavljena pred historično nalogo. Demokratska stranka, ki pri volitvah ni mogla občutiti vseh svojih pozicij, se na žalost ni v svoji celoti pokazala doraščalo položaju. Njena večina pod vodstvom gosp. Davidovića je cenila separatistično moč tako visoko, da je smatrala kompromis kot edini izhod iz težke borbe med unitaristično in separatistično idejo. Le grupa Svetozarja Pribičevića je razumela, da je z ustanovitvijo takozvanega opozicijskega bloka, za katerega lepa gesla so sovranski narodnost in državna edinstva skrili vso svojo razdiralno strast, postavljeno tudi vprašanje bodočnosti naše države pred neposredno odločitev in da tu ni mogoč noben kompromis. Zmagati mora ena ali druga ideja. Tako je prišlo do razcepa Demokratskega kluba in do prve narodne koalicijske vlade od 27. marca 1924, katere sta sestavili NRS in SDS v cilju, ustvariti koncentracijo elementov, pripravljenih, da čuvajo in izvajajo ustavo na podlagi narodnega edinstva in popolne enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Boj se je pričel. Separatistična opozicija, podpirana od zaslepljenih kompromisarjev iz Davidovičevih vrst, ga je doma vodila z vso brezobzirnostjo, izven mej države pa je Stjepan Radić z veleizdajniškim rovarjenjem skušal moralno oslabiliti Jugoslavijo. Vse spomladanske mesece prošlega leta se je borba vršila v znaku stalne krize. V juliju je federalistična fronta izvajala velik uspeh, ki ga je smatrala za definitivno zmago svoje politike. Državno krmilo je bilo izročeno njenim rokam. Dne 27. julija je nastopil Davidovičev režim, pod katerega zaščito se je pričela pravcata demontaža nacionalne osnove naše države. Že je izgledalo, da bo v najkrajšem času vprašanje Jugoslavije same postavljeno v najusodnejšo krizo.

V teh usodepolnih dneh se je krona zatekla k apelu na narod ter poverila vodstvo državnih poslov koaliciji od 27. marca, ki je 6. novembra kot vlada Narodnega bloka ponovno prevzela sedaj dvakrat težko nalogo, da obrani državo separatistične opasnosti. Dne 8. novembra je bila Narodna skupščina razpuščena. Volitve 8. februarja t. l. so pokazale, da je narod za politiko edinstva.

Te volitve in dogodki, ki so jim sledili, so siljeni dokaz pravilnosti in uspešnosti politike, ki je bila inaugurirana z režimom Narodnega bloka. Vlada koalicije samostojnih demokratov in radikalov je malone popolnoma likvidirala naše veliko notranje vprašanje. Ob njeni čvrsti in dosledni politiki se je razbila sila separatizma in splošni defetizem, ki je pričel obvladovati naš narod, se je umaknil zdravemu optimističnemu nazoru na našo bodočnost. Končno je 27. marca glavni nosilec separatistične ideologije Radićeva stranka, kapitulirala pred zmagovito silo državne ideje. Ta kapitulacija pomenja končni prodor federalistične fronte, ki je od takrat sem nevezdržno razpadala. Državna pravna gesla, ki so tako dolgo sprečevala razvoj in konsolidacijo naše države, so potisnena daleč nazaj in odprta je pot gospodarskim, kulturnim in socialnim problemom, od katerih pravilne in dobre rešitve edino je odvisna naša bodočnost.

Uloga samostojnih demokratov v vladi Narodnega bloka je bila glede konsekvence izvajanja unitaristične politike v mnogem oziru odlična. Triumf narodne misli nad separatizmom in defetizmom je tudi triumf njihovev gramatičnej in taktičnega naziranja na naš notranji problem. Po zaslugi SDS, ki je v osnovnem programu Narodnega bloka poudarila enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev zlasti v gospodarskem oziru, je bilo končno postavljeno na dnevni red pozitivnega dela vprašanje izenačenja davkov, ki se sedaj nahaja tik pred vrati parlamenta. Sploh pomenja režim Narodnega bloka resen začetek naše gospodarske konsolidacije, ki se sicer vrši z mnogimi težkočami in žrtvami, a sigurno napreduje.

Demisija vlade Narodnega bloka

Ostavka je bila izročena včeraj ob 1. popoldne. — Pašićevo pismo ministrom.

Beograd, 16. julija, p. Danes ob pol 11. uri se je pri g. Pašiću vršila konferenca radikalnih ministrov. Pašić je poročal o svojem včerajšnjem razgovoru s kraljem, katerega je obvestil, da z ozirom na doseženi sporazum z radičevci namerava podati ostavko sedanjemu ministrom. Pašićovo poročilo je bilo odobreno, nakar je min. predsednik napisal ostavko, ki jo je minister Gjurčić odnesel v dvor. Ostavka je bila izročena kralju ob 1. popoldne. Kralj je ostavko sprejel ter za 5. uro popoldne pozval predsednika Narodne skupščine Trifkovića.

Min. predsednik Pašić je obvestil ostale ministre o podnešeni ostavki s sledečim pismom:

Gospod ministri!
Čast mi je izvesti Vas, da sem predložil ostavko celega kabineta, da zamore Nj. Vel. kralj spriči nove parla-

mentarne situacije ukrepati v prilog rešitve ministrske krize. Izvolite sprejeti, gospod ministri, tudi ob tej priliki zadržilo mojega osobitega spoštovanja. 16. julija 1925. v Beogradu.
Nikola Pašić.

SLUŽBENI KOMUNKE O NOVEM POLOŽAJU.

Beograd, 16. julija, p. Predsedstvo vlade je izdalo nocoj nastopni komunik: Danes je predsednik ministrskega sveta Nikola Pašić predložil ostavko Njeg. Vel. kralju radi novo ustvarjenega političnega položaja. Ob 5. uri popoldne je bil sprejet od Nj. Vel. predsednik Narodne skupščine Marko Trifković, ki je ostal pri kralju približno eno uro. Po posvetovanju s predsednikom Trifkovićem je Nj. Vel. kralj blagovolil poveriti sestavo novega kabineta g. Nikoli Pašiću.

Pašićev mandat za vladu RR

Ukaz bo danes podpisan in nova vlada bo še tekom dneva zaprisežena. — Narodna skupščina se sestane v ponedeljek 20. tm.

Beograd, 16. julija, p. Danes ob 5. popoldne je odšel na dvor predsednik Narodne skupščine Marko Trifković ter ostal v avdienci pri kralju do 6. Nato se je predsednik Trifković odpravil k Pašiću, pri katerem je ostal pol ure. Po povratku je izjavil Marko Trifković novinarjem, da je Pašić predložil ostavko vlade, ki jo je kralj sprejel in poveril mandat za sestavo nove vlade zopet g. Pašiću.

Na vprašanje novinarjev kakšen mandat je dobil Pašić, je odgovoril gospod Trifković, da je ta mandat neomejen. Izjavil je, da je mogoče, da bo vlada najbrže jutri dopoldne sestavljena. Dejal je: »Sedaj se dela na sestavi vlade. Z ozirom na to je verjetno, da se skupščina sestane v ponedeljek. O tem bo sklepala že nova vlada.«

Beograd, 16. julija, p. Po konferenci s Pašićem je predsednik Narodne skupščine Marko Trifković pozval k sebi Ljubo Davidovića, s katerim je imel krajšo konferenco. Po tej konferenci je izjavil Ljuba Davidović novinarjem, da mu je predsednik Trifković naznanil, da je Pašić dobil mandat za sestavo vlade, na podlagi novo ustvarjenega parlamentarnega položaja.

Po Davidoviću je predsednik Marko Trifković sprejel Pavla Radića, kateremu je sporočil isto. Po tej konferenci je Pavle Radić izjavil novinarjem, da sestave vlade ni pričakovati niti za danes, niti za jutri, ker je jutri petek, temveč šele v soboto. Pavle Radić je bil danes popoldne v neprestanem stiku s predsednikom skupščine Marko Trifkovićem, predsednikom radikalnega kluba Ljubo Živkovićem in istotako z dr. Nikićem. Pavle Radić je tudi izjavil, da ne bo nobenih nadaljnjih konzultacij v svrhu sestave vlade.

Beograd, 16. julija, p. Nocoj je imel vaš dopisnik priliko razgovorati se dalje časa s predsednikom Narodne skupščine Markom Trifkovićem, ki je bil tako ljubezljiv, da mu je podal nekatera pojasnila o političnem položaju.

Strankarski odmevi sporazuma

Razkol tudi v sami Hrvatski zajednici. — Vretje med radikali.

Zagreb, 16. julija, n. Z velikim zanimanjem se pričakuje seja vrhovnega sveta Hrvatske zajednice, ki jo je sklical za nedeljo dr. Lorković. Pričakuje se, da bo ob tej priliki došlo do spopada med dvema nasprotnima skupinama. Na čelu opozicije proti dr. Lorkoviću in tovarišem stoji Ivica Kovačević in Ivo Peršić, ki nameravata izvesti ostro akcijo proti dr. Lorkoviću in tovarišem.

Beograd, 16. julija, p. »Reč« poroča o množičnih prestopih radikalov v SDS. V Ubu v Srbiji je prestopilo k samostojnim demokratom 500 radikalov in je tamojšnja

Stalno naraščanje vrednosti naše valute je v tem oziru najsigurnejši dokaz. Tekom enega leta se je dinar dvignil za skoraj eno tretjino svoje vrednosti. Ravno tako je v kulturnem oziru režim Narodnega bloka dal vse naša prosvetni organizaciji nove pobude in je bil z vno in uspehom pri delu, da tudi na tem polju zasigura narodu trdne temelje svetlejši bodočnosti. Reči smemo, da se je v prošlih mesecih mnogo delalo v vseh panogah državne uprave. Uspehi bi bili večji, ako ne bi bila fakcijsna opozicija vedno znova z vsemi sredstvi skušala ovirati vsako pozitivno delo. Žal, da so ostali zlasti načrti, ki se tičejo ureditve naše administracije, neizpeljani in se navzlic stalnemu pritisku s strani ministrov SDS vlada še ni

organizacija SDS izdala tudi toliko legitimacij na novo. V Bugojni v Bosni so vsi radikali izstopili iz radikalne stranke ter so o tem obvestili tudi kompetentna radikalna foruma v Sarajevu in Beogradu.

Jugoslavija in Bolgarija

Beograd, 16. julija, r. Bolgarski poslanik Vakarevski je posetil pomočnika zunanjega ministra Jovana Markovića, kateremu je sporočil, da odgovori bolgarska vlada v nekaj dneh v zadevi aretacije jugoslovenskih državljanzov v Sofiji. Iz krogov zunanjega ministrstva se poroča, da se bodo v slučaju ugotovitve umora našega državljanja Radje-ovića v sofijskih zapornih poosttrili odnošaji med obema državama.

mogla odločiti, da razpiše oblastne volitve ter tako omogoči ureditev samouprave.

Sredi uspešnega in koristnega dela za narod in državo se je morala vlada Narodnega bloka umakniti, da omogoči izvedbo eksperimenta z radičevci. Mi se bojimo, da se ponavlja stara historija o gozbu na stehi. Danes, ko odstopa s pozorišča režim nacionalne koalicije, kateremu so samostojni demokrati s svojo doslednostjo in energijo navzlic relativni maloštevilnosti svojih poslancev in ministrov dali jugoslovenski značaj ter delavni karakter, ima vsa jugoslovenska javnost občutek nezgornosti in nikdo ne vé, ali ni naša državna politika zapustila trdnih tal, da stopi v nove zmede in nejasnosti.

Podpis firenških konvencij v soboto

Italijanska delegacija pri Mussoliniju. — Rimski krogi so s konvencijami zelo zadovoljni.

Rim, 16. julija, l. Sinoči je sprejel ministrski predsednik Mussolini v palači Chigi člane italijanske delegacije na firenški konferenci. Min. predsednik je izrazil svoje zadovoljstvo nad ugodnimi uspehi, ki bodo tvorili v bodoče trdno podlago za trgovske in gospodarske odnošaje med obema državama.

Mussolini se je v prvi vrsti zahvalil zastopnikom Zadra in Reke za njihovo

sodelovanje na konferenci, nakar je senator Quartieri kot načelnik italijanske delegacije izjavil, da bodo zastopniki Reke, Zadra in »dalmatinskega ozemlja« vedno delovali v prid Italije.

Kakor se zatrjuje, bodo podpisane firenške konvencije prihodnjo soboto. Za Italijo jih podpisše min. predsednik Mussolini, za Jugoslavijo pa poslanik Antonijević.

Novi komunistični nemiri v Bolgariji

Ponesrečen napad na orientekspres. — Spopadi z vojaštvom. — Komunistična organizacija.

Sofija, 16. julija, a. Četa komunističnih upornikov se je včeraj približala železniškemu mostu pri Grahovici na progi Sofija-Plovdiv z namenom, da bi razstrelila most in strmoglavila simpatični orientni ekspresni vlak v reko. Upornike pa so zalotile redne čete, ki so jih napadle. Streljanje je trajalo okrog 15 minut in so se uporniki umaknili. Vlade čete so našle na licu mesta dva upornika umirajoča, tri pa težko ranjene.

Sofija, 16. julija, r. »Svobodna Reč« priobčuje načrt komunistične organizacije, ki je razdela Bolgarijo v šest okrajev, in sicer: Sofija, Plovdiv, Plev-

na, Burgas in Vrača. Okraj so zopet razdelili v odseke z lastnimi voditelji. V plovdivskem okraju je bil voditelj Dimitrije Gačev, ki je prejel za svoje delo 100.000 levov in je pozneje prevzel sofijski okraj. Po izvedeni splošni organizaciji in oborožitvi naj bi se istočasno napadli nasprotniki z vsemi sredstvi. Vojaske sodišče prve instance je obtožilo 16 voditeljev v smislu § 16. zakona o zaščiti države, ki določa smrtno kazen. Razsodba v tem procesu se pričakuje v nekaj dneh.

Danes se je končal proces proti sli-venskim zarotnikom. Državni pravdnik je predlagal 38 smrtnih obsodb.

Unifikacija našega šolstva

Minister prosvete je izdal naredbo o izenačenju poduka na prvih 4 razredih ljudskih, prvih dveh razredih meščanskih šol ter na učiteljskih in veljavood šol. leta 1925/26.

Beograd, 16. julija, p. Današnje »Službene Novine« objavljajo na podlagi zakonskega pooblastila izdano naredbo prosvetnega ministra o unifikaciji vsega pouka na šolah v Jugoslaviji. Po čl. 28. zakona o budžetnih dvanajstih na mesec od aprila do julija, se predpisuje enotni učni načrt za 1., 2., 3. in 4. razred ljudskih in učni program za 1. in 2. razred meščanskih šol, ki veljata za šolsko leto 1925/26. Ta načrt predpisuje za posamezne razrede in predmete sledeče število učnih ur na teden:

Na ljudskih šolah: verouk v I. razredu 2, v II. 2, v III. 2, v IV. 2, skupaj 8; srbohrvaščina odn. slovenščina: 8, 8, 7, 7, skupaj 30; začetni nazorni nauk 2, 4, 0, 0, skupaj 6; zemljepisje 0, 0, 2, 2, skupaj 4; zgodovina kraljevine Srbov Hrvatov in Slovencev 0, 0, 2, 3, skupaj 5; računstvo z geometričnim oblikoslovjem 4, 4, 4, 4, skupaj 16; naravoslovje 0, 0, 3, 3, skupaj 6; risanje 1, 1, 1, 1, skupaj 4; lepomisje 1, 1, 1, 1, skupaj 4; ročna dela, moška in ženska 2, 2, 2, 2, skupaj 8; petje 2 in 2, 2 in 2, skupaj 4; telovadba in otroške igre 2 in 2, in 2 skupaj 4. Celotno število tedenskih ur bo torej v I. razredu 22, II. 24, III. 26, IV. 27, skupaj 99 tedenskih ur.

Na meščanskih šolah: Verouk v I. razredu 2, v II. 2, skupaj 2; srbohrvaščina 4, t. j. 8; nemščina 3, t. j. 6; zemljepisje 3, t. j. 6; zgodovina 2, t. j. 4; naravoslovje 3, t. j. 6; računstvo 3, t. j. 6, geometri-

ja in geometrično risanje 2, 2, t. j. 4; prostoročno risanje 4, 4, t. j. 8; lepomisje 1, t. j. 2; petje 1, 1, t. j. 2; telovadba 1, 1, t. j. 2; ročna dela, moška in ženska 2, 2, t. j. 4. Skupaj v I. razredu 31, v II. 31, skupaj 62 tedenskih ur.

Na šolah v Sloveniji se poučuje z istim številom tedenskih ur in z istimi predmeti. Slovenščina se poučuje deljeno s srbohrvaščino po dve tedenski uri v obeh razredih. Na meščanskih šolah se poučuje le po eni tuji jezik.

Na učiteljskih: Psihologija v I. letniku 0, II. 4, III. 0, IV. 0, skupaj 4; logika 0, 0, 2, 0, skupaj 2; splošna pedagogika 0, 0, 5, 0, skupaj 5; metodika 0, 0, 0, 4, skupaj 4; šolska dela 0, 0, 0, 10, skupaj 10; zgodovina pedagogike 0, 0, 2, skupaj 2; srbohrvaščina in slovenščina s književnostjo 5, 3, 3, 3, skupaj 14; splošna zgodovina 3, 3, 2, 0, skupaj 8; narodna zgodovina 0, 0, 3, 2, skupaj 5; zemljepisje 3, 2, 0, 0, skupaj 5; somatologija 4, 0, 0, 0, skupaj 4; fizika 0, 2, 0, 0, skupaj 2; kemija 0, 2, 0, 0, skupaj 2; matematika 3, 3, 2, 2, skupaj 10; nemščina ali francosčina 3, 3, 3, 3, skupaj 12; verouk 2, 2, 2, 0, skupaj 6; prirodoslovje 0, 0, 2, 2, skupaj 4; državljanske pravice in dolžnosti 0, 0, 2, skupaj 2; šolska uprava 0, 0, 0, 2, skupaj 2; risanje in modeliranje 2, 2, 2, 0, skupaj 6; petje in glasha 3, 3, 3, 0, skupaj 9; ročna dela moška 2, 2, 0, 0, skupaj 4; ženska 2, 2, 2, 0, skupaj 6.

Znatno znižanje izvoznih carin

Znižane so zlati tarife za izvoz kmetijskih produktov. — Znižanje carinskega nadavka od 1100 na 1000 odstotkov.

Beograd, 16. julija p. Današnje »Službene Novine« objavljajo, da je ministrski svet na svoji seji 11. t. m. na predlog finančnega ministra in na temelju čl. 15. zakona o splošni carinski tarifi pod C br. 34.410 sklenil, da se znižajo tarifne postavke za izvozno carino zakona o splošni carinski tarifi, ki je stopila 20. junija t. l. v veljavo in sicer za naslednje predmete:

Tar. post. 1.) žita za 100 kg v dinarjih: pšenica 1, rž 0,50, turščica 0,50, oves 0,20, ječmen 0,50.

Tar. post. 2.) zreli fižol 1.

Tar. post. 3.) seno brez razlike prosto.

Tar. post. 7.) konji in kobile (za 1 komad) stari nad 3 leta 8, stari 3 leta ali manj 4, zaklani, odrti ali neodrti 2.

Tar. post. 8.) ovce in koze, zaklane in neodrt: ovce, ovni in jagnjeta 1,50, koze kozli in kozlički 1.

Tar. post. 9.) bivoli, goveda in teleta, tudi zaklana in neodrt: po izbiri izvoznika za 100 kg 1,50, za komad 6.

Tar. post. 10.) svinje I.) žive svinje, za 70 kg težke: po izbiri izvoznika za 100 kg 8, za komad 8; II.) zaklane in neoskubljene: za 100 kg 4; III.) sveže nasoljeno meso 2.

Tar. post. 13.) kože od domačih živali in divjačine, sirove, namočene osoljene in v apnu ali suhe, z dlako ali brez nje: I.) od bivolov goved in telet: a) sirove, namočene, osoljene ali v apnu za 100 kg 60, b) suhe 65.

Tar. post. 13. do 23. ostanejo neizpremenjene.

Tar. post. 24.) stavbni les: I.) neobdelani, je posekani in obžagani: kostanjevi (izvzemši palice srednjega premera od 4 cm ali manj) 2,50, hrastov od 20 do 30 cm srednjega premera 0,75, hrastov, orehov, javorjev, gabrov, jesenov, bukov in brestov nad 30 cm srednjega premera 0,40, igličasti les vseh vrst nad 20 cm srednjega premera 1,25 II.) otesani ali žagani vseh dimenzij: hrast

stovi železniški pragovi 0,60, hrastove grede in stebre 0,60.

Ta sklep stopi v veljavo z objavo »Službenih Novin«, torej z današnjim danem. Današnje »Službene Novine« objavljajo, da znaša od danes dalje naplačilo na uvozno in izvozno carino 100 odstotkov, to je po tečaju 100 zlatih za 1100 papirnatih dinarjev.

Ta nadavek se plačuje za vse blago, za katero se do vstevšji 15. julija ni plačala carina. Nadavek ne velja za ono carino, ki se pobira po vrednosti blaga. Za plačevanje nadavka na luksuzno blago, kolikor se pobira po določbah zakona, ki je veljal pred 20. junijem, velja odlok C br. 42.100 od 30. avgusta 1924.

Današnje »Službene Novine« objavljajo popravke tiskovnih pogrešk v zakonu o splošni carinski tarifi, C br. 29.294 od leta 1925, in sicer:

Pri postavki 563, v točki II. (uvozna carina) navajajo »Službene Novine« na str. 78, da znaša postavka maksimalne tarife 32 Din, pravilno pa se mora glasilati 52 Din. Pri postavki 10, točki II. in III. (izvozna tarifa) na str. 94, kjer je govora o zaklanih svinjah in se carinijo po komadu, pravilno pa mora biti »za 100 kg«. Ta popravek velja tudi pri postavki 2, kjer se govori o znižanju minimalne tarife C br. 29.294.

V odloku o tarifi na uvozno blago na str. 105, se glasi v rubriki »str. 141 in 144« pravilno pa se ima glasilati »str. 142«.

Poljska cona v Trstu

Varšava, 16. julija, a. Ministrstvo trgovine in industrije je ukrenilo te dni kroge pri vladah v Rimu in Bukarešti v svrhu ustanovitve svobodne cone v tržaški in galški luki. Poljski trgovski krogi so mnenja, da se bo s prostima conama v Trstu in Galici odtegnila večina poljske trgovine od Hamburga in Bremena.

Vatikanska kriza v Pragi

Odgoditev parlamenta in senata. — Zahteve narodnih socialistov. — Novi papeški nuncij?

Praga 15. julija

Danes je poročal zunanji minister dr. Beneš zastopnikom koaliranih vladnih strank o stališču vlade glede afere papeškega nuncija Marmagga. Zastopniki so vzeli poročilo na znanje. Obenem je dr. Beneš sporočil tudi načelno stališče min. predsednika Švehla o nadaljnjem poteku te zadeve.

Dasiravno so narodni socialisti odobrili vladino stališče, vendar so vztrajali pri svoji zahtevi, da se mora njihovi interpelaciji priznati nujnost in da se mora razpravljati o konfliktu v plenumu zbornice. Narodni socialisti so zahtevali nadalje, da se nuncij Marmaggi ne sme več vrniti v Prago, da se ne smejo vzpostaviti odnosi z Vatikanom in da mora na njihovo interpelacijo odgovoriti min. predsednik Švehla. Ker so bile nekatere njihove zahteve odklonjene, je podal železniški minister Strbny ostavko, dočim drugi narodnosocialni minister (za pošto) Franke tega ni mogel storiti, ker se nahaja v Parizu. Zunanji minister dr. Beneš ni podal ostavke, ker ni vezan na strankine sklepe.

Tako se je pojavila v vladi kriza, katere posledica je takojšnja odgoditev parlamenta in senata do jeseni. Odgoditev je povzročila v parlamentarnih krogih iznenadenje, dasiravno so vedeli za vladino stališče glede notranjopolitičnih posledic nuncijevega odpotovanja. Znano je tudi stališče vlade v zunanjopolitičnem oziru. Vlada stoji namreč na stališču, da Vatikan ni prekinil diplomatskih odnosov s Prago, ampak da je nuncij Marmaggi odpotoval le v znak protesta. Na to vatikansko demonstracijo je odgovorila vlada z demonstrativnim opoklicem svoje poslanika pri papežu. Koalicija je odobrila tudi to stališče vlade in je v odboru deseterice dala zunanjemu ministru dr. Benešu proste roke glede nadaljnjih ukrepov, ki so odvisni od zadržanja rimske kurije.

Socialnodemokratska stranka je imela zvečer sejo, na kateri se je razpravljalo o odgoditvi parlamenta. Ponovil se je sklep, da mora vlada v bodoče energično preprečiti vsako vmešavanje Vatikana v notranje zadeve.

Rim, 16. julija 1. V vatikanskih krogih se govori, da bo imenovan za novega nuncija v Pragi monsignor Ciriacci.

Gospodarska kriza v Nemčiji

Zastoj, ki že mesece traja v nemškem gospodarstvu, se vedno bolj pretvarja v ostro krizo. Ta se pojavlja pod različnimi podobami: rastočo brezposelnostjo, ustavitvijo obratov v Porenju, posebno pri Krupp, zastoj v oddaji premoga v Poruhurju, kjer ga je nakupljeno čez 10 milijonov ton, skrajšan delovnih dni in deloma popolni ustavitvi nekaterih obratov v železni in jekleni industriji. O slabi kupčiji toži tudi strojna in tekstilna industrija. Pomanjkanje kreditov je vedno hujše, povpraševanje po denarju raste in z njim obrestna mera. Kreditov pa le ni dobiti. Cela vrsta velikih akcijskih družb ne deli več dividend.

Velika nemška industrija, ki je znala tako sijajno izrabiti zasedbo Poruhurja, ki si je dala nakazati od državne vlade ogromno vsoto 700 milijonov v zlatih mark v svrhu podpore in odškodnine, se torej danes bori z velikimi težavami.

Odkar so skoro vse nemške banke pod vodstvom državne banke intervenirale v korist Stinesovega konzorcija, ki je padel v nevarno finančno krizo, se je položaj neprenehoma slabšal. Industrijske vrednote so neprestano padale. Ko se je zvedelo, da se konzorcij Otto Wolf nahaja v istih finančnih težavah kot Stinesov in da bo najstarejša ladjedelnica Reiherstieg v Hamburgu, ki spada v Wolfv Phoenix-konzern, zaprla svoja vrata, je pojav postal splošen. Stinesovi papirji so zgubili 9 odst., Kloecknerjevi tudi 9 odst., akcije Köln-Neussen 11 odst., Siemens-Schuckert je nazadovale za 7 odst. in A. E. G. (Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft) za 5 odst. Splošni tok je zgrabil tudi bančne delnice: Nemška Banka je zgubila 2 odst., Berlinska Trgovska Družba 4 odst. itd.

Slovite industrijske firme, kot Daimler in jeklarne v Donnersmarku so naznanile, da ne bodo izplačevale dividend. Thyssenove tovarne so odpustile večje število delavcev. Poroča se, da stoji več menjalnic in finančnih zavodov pred polomom.

V svojem nedavnem intervjuju v »Chicago Tribune« je predsednik Državne Banke dr. Schacht obdobil kot povzročitelje te krize zavezniške, ki drže zasedeno Poruhurje in kölnsko cono in ki se neprenehoma vtkajo v nemška vojaška vprašanja. V resnici pa so viri krize čisto drugi.

Predvsem je prenehala inflacija, ki je preko vseh mer pospeševala procvit nemške izvozne trgovine. Uvedbi stalnega denarja in pomanjkanju kreditov je sledila splošna podražitev vseh nemških proizvodov. Odtod se je tudi svetovni trg vedno bolj zapiral za ogromno nemško nadprodukcijo. Trgovska bilanca je bila vedno bolj pasivna. Pod vplivom zunanjih kreditov, ki so se izplačali največ v obliki surovin, je rastele uvoz, dočim se izvoz ni primerno zvišal. Tekom zadnjih mesecev so inozemski krediti sicer odpadli in je tudi uvoz nazadovale. Vendar je trgovska bilanca še nadalje pasivna. Po uradnih podatkih znaša razlika od 1. septembra 1924, ko je stopil v veljavo Dawesov načrt, pa do konca maja okroglo 3 milijarde mark proti 2,7 milijardam tekem celotnega leta 1924.

Kriza nemškega gospodarstva je nedvomno oznanjevalka novih socialnih bojev v Nemčiji. Podjetniki bodo skušali znižati mezde, da bi mogli s cenejšo delavno močjo dvigniti tekmovalno sposobnost svojih produktov na zunanjem trgu. Delavci se bodo temu poskušali z vso močjo upirati. Izid boje pa ni preveč dvomljiv, saj ima danes velekapital v Nemčiji večjo politično moč, kot kdaj prej v povojni dobi, ko sede pri vladnem krmilu njegovi najizrazitejši eksponenti, nacionalci in ljudska stranka.

Francija in Španija v Maroku

Pariz, 12. julija.

Pariško časopisje se obširno peča z dogodki v Maroku in z ravnanjem zavrnjenim francosko - španskimi pogajanjimi v Madridu, ki jih je vodil v imenu Francije socialistični radikal, pod Clémenceaum radi zanemarjanja interesov domovine obsojeni bivši notranji minister Malvy. Malvyja je svoječasnno zadela ista usoda kot današnjega finančnega ministra Caillauxa. Oba sta bila osumljena in obsojena radi nepatriotizma, danes pa je eden finančni diktator Francije, drugemu pa je Painlevéjeva vlada poverila tako važno nalogo, kot je sporazum s Španijo v svrhu skupnega nastopa v Maroku.

Skupni in dogovorni nastop obeh glavnih dežel, ki sta zainteresirani v Šerifatu, se je pokazal kot nujno potreben. Dosedanje rivalstvo in komaj prikrivana škodoželjnost bi utegnili, če bi se nadaljevala, voditi do katastrofalnih posledic ne le v Maroku, ampak v celokupni severni Afriki in v vsem muslimanskem svetu.

Francozi niso nikdar prav radi gledali Špancev v enem delu Maroka. To je treba priznati. Španci so do svoje cone prišli po volji Anglije, ki se je bala, da bi se Francija utrdila v bližini Gibraltara ter ogrožala morsko ožino in pot v Indijo. Predmet tihe, toda zato nič manj vroče tekme so dala tudi v bližini Melille odkrita ležišča železne rude in cela vrsta petrolejskih vrelcev v južnem delu rifskega ozemlja. Ta medsebojna borba zainteresiranih finančnih skupin je pripomogla voditelju rifskega Kabilov Abd el Krimu do velike množine orožja in municije, ki se je na debelo vtihotapljalo v njegove gore. Kadar so Kabil porazili Špance, se je prej dalo govoriti o veselju v Franciji kot o kakem sledu žalosti. Abd el Krim je pobral poraženim Špancem ogromne količine orožja. Trdi se celo, da so Španci pri svojem umiku nalašč pustili v svojih postojankah orožje in potrebno municijo, ki jo danes Abd el Krim uporablja proti Franciji.

Vpoštevati je nadalje, da imata komunistična internacionala in Nemčija velik interes na tem, da doživi Francija v Maroku poraz. Boljševiki, ki so se zaenkrat morali odreči socialni revoluciji v velikih industrijskih državah, skušajo rušiti moč zapadnih sil v njihovih kolonijah in v prekmorskih deželah. Zato z vso močjo podpirajo in podpihujejo boj muslimanskega in ostalega iztočnega sveta proti Evropi. Nemčija pa želi, da se Francija čim bolj angažira in oslabi v Maroku, da bi izgubila svojo odpornost silo proti vedno močnejšemu nemškemu pritisku v zunanji politiki.

Iz vseh gornjih razlogov se ni čuditi, da razpolaga Abd el Krim ne le z zadostno množino orožja, ampak tudi z obilnimi denarnimi sredstvi in številnimi svetovalci in instruktorji. Njegova zmaga nad Španci in delni uspeh proti Francozom pa sta mu prinesla ogromen sloves in magičen vpliv v bujni domišljiji orientalskih narodov. Abd el Krim predstavlja danes ne le veliko materialno, ampak tudi nevarno moralno silo. To se kaže v bojih v francoski coni, kjer je le malo rodov v obližju bojišč ostalo zvestih Franciji.

Boj, ki se bje med rifske Kabil v Francijo, je torej nadvse resen in bo odločil o nadaljini usodi ne le Maroka, temveč cele francoske severne Afrike. Madridski pogovori so bili nedvomno inspirirani od prepričanja, da se morata Francija in Španija podpirati, če hočeta rešiti svojo kolonialno posest.

Kot poročajo časopisi, bo prvi rezultat madridske konference ta, da se bodo Abd el Krimu dostavili mirovni pogoji. To se bo zgodilo v najkrajšem času. Baje bo odpotoval poseben španski delegat v Ajdir na jahti španskega finančnika Echevarriete, ki ima vsled svojih poslovnih zvez z Abd el Krimom in kot večkrat oficijozni španski mandatar prost dostop v Rifu. Dotični odposlanec bo sporočil predloge za mir v imenu obeh vlad in bo izjavil Abd el Krimu, da sta Španija in Francija sklenili trdno skupno fronto in se hočeta le skupno pogajati. Če bo Rif odklonil mirovna pogajanja, bosta Francija in Španija nadaljevali boj z vso energijo do končne zmage in do eksemplarnega kaznovanja Abd el Krima.

Tako časopisna vest. Naznanja se nadalje, da je več španskih oficijev dopelo v francoski Maroko v svrhu dogovora glede kooperacije obeh armad. V čem bo obstajala ta kooperacija, je težko pogoditi. Tudi je dvopenen dvom, da bi se Španija hotela po krvavi lekcijski podalati iz svojih skrivališč ob morskobalni z nevarno avanturo v notranjost Rifa. Zato ni upati, da bi bila španska aktivna pomoč Franciji poseben izdatna. Dobro pa bo že, če bo Španija onemogočila vtihotapljanje orožja skozi svojo cono. Glavni vojaški napor pa odpade vsekakor na Francijo.

Posebnosti novega madžarskega volilnega reda

Od začetka tega stoletja se je volilni sistem na Madžarskem štirikrat spremenil. Tudi bivša madžarska sovjetska vlada je izdala svojo volilno odredbo. Doslej se je volilo samo na podlagi enega zakona, vsi drugi pa so ostali na papirju. Treba je tudi omeniti, da ima politični boj za volilno reformo na Madžarskem že dvajsetletno preteklost. V teh dvajsetih letih so skrbeli vladajoči krogi, da je imelo ljudstvo čim manj demokratičnih političnih pravic. Prav do prevrata so ti krogi napenjali vse sile, da izločijo iz državljskih pravic narodne manjšine, po prevratu so pa usmerili svoje delovanje proti vsem elementom, ki se slepo ne pokoravajo veleposetnikom, generalom, škofom, bankirjem in birokracij. Novi volilni zakon, ki ga mora podpisati še Horthy, nakar stopi v veljavo, je samo produkt madžarske vladine reakcije.

V volilnih sistemih vseh evropskih držav, izveniši sovjetsko Rusijo, je splošna volilna pravica glavno načelo. Na Madžarskem pa je bila in ostane volilna pravica privilegij. Po novem zakonu morajo izpolniti moški, ki hočejo imeti volilno pravico, te-le pogoje: 30 letno starost, 10 letno državljanstvo, 2 leto stalno bivanje v dotičnem okrožju in uspešno dovršeno štirirazredno ljudsko šolo. Za ženske je pogoj volilne pravice 30 letna starost in 6 razredov ljudske šole. Če ima pa ženska 4 živeče zakonske otroke, more dobiti volilno pravico tudi s 4 razredi ljudske šole. S to določbo novega zakona je vzeta volilna pravica 800.000 osebam, ki so volile že pri zadnjih volitvah. V celoti izgubi volilno pravico 1.000.000 pismenih in polnoletnih državljanov.

Pa ne samo to. Kdor je bil obsojen radi kakršnegakoli političnega prestopka — in na teh je madžarski kazenski zakonik zelo bogat — izgubi volilno pravico. Tudi obsodba radi prestopka odvzame dotičnemu volilno pravico za pet let. Poleg tega so še obsodbe vojaških sodišč za vojaške prestopke, storjene med vojno. Vojna igra v novem volilnem zakonu sploh važno vlogo. O komu je uradno ugotovljeno, da je med vojno na ta ali oni način simpatiziral z neprijateljem, izgubi za vse življenje volilno pravico. Madžarski zakoniki so prišli na čudnih potih do zaključka, da je bila vojna končana šele 1. 1922. in tako izgubi volilno pravico vsak, kdor priznava Masarykov pomen v evropski politiki. CSR je namreč bila in ostane za Madžare sovražna država in zato pomeni vsaka pohvalna izjava o Masaryku »simpatijo z neprijateljem«. Po novem zakonu ne morejo biti izvoljeni oni, ki so bili obsojeni radi razžaljenja časti, ki so se kakorkoli udeležili Bela-Kunove boljševiške diktature. Dalje ne morejo biti izvoljene osebe, ki bivajo nad eno leto v tujini, vendar pa lahko da ministrski svet v tem slučaju izjemoma dispenco.

Kdor je tako srečen, da pride kljub tem drakoničnim odredbam do mandata, mora nastopiti križev pot v verifikacijskem odboru. Ta odbor ima pravico razveljaviti mandat, čim se člani prepričajo, da je izvoljeni »dostopen tujim vplivom«, da sprejme od činiteljev izven parlamenta kakšno navodila ali smernice, ali pa če je tem činiteljem podrejen. Značilno za novi volilni zakon je tudi to, da dela tako aktivnim kakor pasivnim volilnim upravičencem najrazličnejše zapreke. Občinski svet vsake občine lahko sprejme v volilni imenik kogar hoče. Ta famozni zakon dopušča celo slučaje, da akademsko naobražen državljani nima volilne pravice, ker je slučajno izgubil izpričevalo štirirazredne ljudske šole. Doktorska diploma je namreč brez pomena.

Zelo težko je priti tudi do kandidature. Na Madžarskem sta dve vrsti kandidatov. V dveh volilnih okrajih, Budimpešta-mesto in Budimpešta-okolica, morajo biti poslanci izvoljeni na podlagi volilnih list in sorazmernega zastopstva, v vseh drugih okrajih pa na podlagi posebnih kandidatov. Za kandidatne liste je treba imeti večje število zaslugarov glasov. Vsako leto mora podpisati 5000 volilcev, kar pomeni, da se volitve v resnici ne vršijo tajno. Na ta način se hoče vlada iznebiti opozicijskih elementov. V manjših okrajih mora vsak samostojni kandidat kandidirati oficijelno, za kar je potrebno 1000 podpisov. Posebno poglavje tvori madžarske volilne metode.

Politične beležke

— Klerikalna žalost. Politika bloka narodnega sporazuma in seljaške demokracije, ki ji je dr. Korošec posvetil vse svoje upe in želje, ni imela drugega uspeha, kakor da je Radić svoj avtonomizem, federalizem in seljaški demokratizem vrzel Pašiču pred noge, kakor piše »Slovenec«, in stopil sam na izpraznjeno mesto samostojnih demokratov, da bo zdaj radikalom pomagal brez Pribičevića izvajati program Narodnega bloka. Kajti Stjepan Radić ni samo vrzel med staro šaro hrvatske kraljevine, vlade, bana, sabora, marveč se je celo zavezal, da bodo glasovali njegovi za reakcionarni tiskovni, sodni in druge zakone, ki so se bili zvarili v kuhinji PP režima, pravi žalostni »Slovenec«. En sam obliž ima škofov list za skeleče rane klerikalne stranke, namreč tolažbo, da ne bodo v novi vladi samostojni demokrati. Ali so demokrati v vladi ali ne, je po izvajanjih »Slovenca« končno vseeno, saj bodo morali radi-

čevci nadaljevati dosedanje politiko Narodnega bloka. Načelno stališče SDS ni torej po »Slovencu« v nobenem pogledu omajano, klerikalna žalost pa je v polnem obsegu upravičena, ker je slovenska klerikalna stranka izgubila svojega najmočnejšega načelnega zaveznika in je danes pravzaprav poleg petih hrvatskih zajedničarjev edina stranka, ki zahteva revizijo ustave v avtonomističnem smislu. Če morejo za to izolirati in žalost klerikalni stranki nuditi kako tolažbo samostojni demokrati, jim jo iz srca privoščimo.

— Izmišljena vest. Razni listi so objavili večerj vsakojake zaokrožene verzije, da sta v sredo zvečer po kraljevem povratku od Pašiča v dvor bila sprejeta dr. Žerjav in Svetozar Pribičević, odnosno tudi dr. Grigogono v »tajni« avdienci. Verzije so absolutno nesnovane, ker v sredo zvečer ni bil na dvoru sprejet noben minister, niti radikali niti samostojno-demokratski.

— Nage oblačiti, ne pa narobe! Doktorju Korošču se vidi nemoralno za radikalno stranko, kakor se je postopalo napram radićevcem. Tako je namreč razlagal novinarjem: »Dokler so njihovi voditelji v zaporu in pod obtožbo, njihova stranka pa pod izjemnim zakonom, so jih prisilili, da se slečejo do gola, da odvzrejo ne samo ekstremne točke svojega programa, temveč celokupni svoj program. Noben pošten politik ne more odobravati takega postopanja. To ni vzgoja naše politične javnosti. Ta nemoralna se nam bo še bridko maščevala. Tako se vsak dan vedno bolj in bolj balkaniziramo!« — Sveto pismo resnično velevala nage oblačiti, ne pa jih slačiti do gola. Toda kaj še hoče dr. Korošec, če so radićevci odvrgli ne samo ekstremne točke in celokupni svoj luknjasti program, marveč tudi čudotvorno tamburico in boljševiško furazko — zato pa zdaj oblačijo ministrski frak in državotvorno surko. A to je dr. Korošču »balkaniziranje!« Dobro, da vemo in razumemo, da se je tudi dr. Korošec že petkrat »balkaniziral«, saj tolikokrat je bil minister ka-li. Pa ga vendar niso slekli do gola. Morda zato ne, ker nosi talar in avtonomistične škornje. Te pa mu v Beogradu rade volje pustijo in zato dr. Korošec pri sedanju, pa menda tudi pri vseh bodočih »balkanizacijah« nikakor ne pride v poštev.

— Ahilova peta sporazuma RR. »Riječ« ugotavlja, da s Pavlovim protokolom sporazuma med radikali in radićevci ni rešeno niti eno aktualno vprašanje in je celo usoda Stjepana Radića in interneranega vodstva HRSS ostavljeno reševanju bodoče vlade. Stipa Radić pač ne mara razprave ali beleženja o nikakem kardinalnem vprašanju, pa zato naravno tudi ni bila v protokol sporazuma vnešena nikak klavzula o končni likvidaciji hrvatskega vprašanja. Kakor Markov protokol znači tudi ta, Pavlov protokol samo aranžman skupnega vladanja, vse ostalo pa se bo rešilo »po sebi«. To opuščanje glavnih vprašanj in suspenso je stara metoda Stjepana Radića, ki nikoli ne mara stvariti do jedra, marveč vedno dopušča le nekaj provizorij, kar pa je »glavnega«, prepušča boljši bodočnosti. Ako se uvaži, da NRS po tej Radićevi metodi dobiva možnost svobodnega kretanja brez vsakega konkretnega angažmana, tedaj je tudi razumljiv njen nagli sklep o prekinjenju zveze s samostojnimi demokrati. To je Ahilova peta celega RR sporazuma, ker brez vsake rešitve aktualnih vprašanj otvarja novi jez med samostojnimi demokrati ter vlado, v katero vstopajo radićevci, hoteč zdaj tudi potom je nadaljevati svojo staro borbo proti najbolj eksponiranim borbem za pravo, državo in ustavo! »Riječ« meni, da jim bo tudi to zaman in da bo njihovega opravlja preje konec kakor si mislijo sami.

— Sporazum RR preprečil novo svetovno vojno. Tam v daleki Ameriki, v Pittsburghu, seje nedavno vršila prva glavna letna skupščina radićevskih organizacij, ki jih je med tamošnjimi izseljenici organiziral znani republikanski apostol dr. Kežman, ki pri svoji agitaciji in pobiranju dolarjev za Radićev fond ni štedil sredstev za najpodlejšo kampanjo proti naši državi. Ko pa se je Radić doma v zaporu preko noči sprevergel iz republikanca v monarhista in centralista, je s tem najhujše zmedel dr. Kežmanove mirotvorce v Ameriki, ki so bili že vsi preverjeni, da bo Hrvatska slej ali prej samostojna republika. A preboleli so tudi tega mačka. Obdržali so sicer še staro značko HRSS, toda tolažeč jo: Hrvatska Radićeva Seljačka Stranka. In te dni so torej imeli svojo prvo »konvencijo«, o kateri zelo obširno poroča najnovejši »Dom«. Glavno besedo je seveda imel dr. Kežman, ki je v resolucijo stavil na prvo mesto nastopno velepomembno izjavo: »Delegati HRSS v Ameriki osvajamo in odobravamo mirni in nenasilni borbeni način HRSS, ker je taka borba človeka najdostojnejša ter edini način, da se izogne pokolju med Hrvatini in Srbi ter s tem pogibelji novega evropskega požara.« Sporazum RR je torej vsekakor preprečil novo evropsko klanje. Nič manj imenitna ni poslednja točka resolucije, ki glede našega državnega posojila v Ameriki takole podučuje radićevce: »Posebej opominjamo javnost, naj se odziva samo onim pozivom za podpisovanje posojila Jugoslaviji, ki bodo sledili šele po hrvatsko-srbskem sporazumu. Kajti samo privolitev zakonitih predstavnikov hrvatskega naroda in njihovo sodelovanje s srbskimi predstavniki v parlamentarni vladi SHS bo dalo jamstvo, da se posojilo vrne in da bo uporabljeno v konstruktivne svrhe.« — Sporazum je medtem dosežen; kako pa je z našim

posojilom v Ameriki, se nič gotovega ne ve.

— Ostra sodba. Med radikalskimi glasili se »Balkan« najgorčnejše zgraža nad prekinjenjem koalicije ter, dokazujoč s konkretnimi slučaji, kako mnogi srbski ljudje obsojajo to gesto radikalne stranke, piše: »Radikalna stranka je bila svetinja v našem narodu. Na njeno ime in prapor so se Srbi zaklinjali kakor na križ in sveto pismo. A na to svetinjo so te dni pljunili nekateri beograjski radikali, oblativši jo s sramoto. Kajti ono, kar se je zgodilo s Svetozarjem Pribičevićem v imenu radikalne stranke, je sramotno izdajstvo, ki kriči po kazni. Pravijo, da je sporazum radićevcev in radikalov koristen za državo. Tudi mi pravimo tako, toda samo v načelu. Po načinu, kakor se je izvršil, pa je sramoten. Ta sporazum je novorojenče bolehnih, v tem primeru moralno bolehnih roditeljev. Radikali so, ustvarjajoč to novorojenče, izdali Pribičevića, a radićevci Davidovića. Oče tega novorojenčeta je torej izdajstvo. Radićevci ne morejo zaupati radikalom, ki so izdali Pribičevića, radikali ne radićevcem, ki so izdali Davidovića. Oni se bodo zato kot prevaranti kmalu razšli s krikom, pretepom in smradom. Kdo bo tedaj pomagal radikalom?« Tako radikalno glasilo.

Članom izvrševalnega odbora SDS

Ker je predsednik g. minister dr. Žerjav nujno zadržan v Beogradu se za soboto sklicana seja načelstva odn. izvrševalnega odbora ne vrši.

Čas in kraj prihodnje seje bo pravočasno objavljen.

Predsedstvo SDS za ljubljansko oblast.

Po svetu

— Boljševiška propaganda v Turčiji. Kako poročajo »Times«, so turške oblasti aretirale stavkajoče poštne uslužbence v Erzerumu, Samsunu in Adani, ker so širili komunistično gibanje med državnimi nastavniki. Aretiranci so bodo morali zagovarjati radi veleizdajstva.

— Obvezen fašistovski pozdrav. V manjšinski pokrajini je izdan ukaz, da morajo vsi uradniki pozdravljati svoje predstojnike po starem rimskem običaju z iztegnjeno roko. Ta pozdrav je v vseh uradih obvezen in velja tudi za nefašistovske uradnike.

— Odgoditev češkoslovaškega parlamenta. Iz Prage poročajo, da sta parlament in senat sporazumno z vlado in z izvršnim odborom večinskih strank odgodena za nekaj tednov.

— Kriza holandske vlade. Iz Haaga poročajo, da je kraljica poverila voditelja protirevolucionarne stranke in dosedanjega finančnega ministra Colyna s sestavo nove vlade.

— Zopet sprememba v ameriški politiki napram Kitajski. Predsednik Coolidge, ki je že opustil svoj načrt glede sklicanja mednarodne kitajske konference, je nenadno spremenil svoj program. Kakor poročajo iz Washingtona, so v zunanjem in trgovskem ministrstvu že izdelani vsi dokumenti za ameriško delegacijo na konferenci. Zunanje ministrstvo je obvestilo že vse vlade, ki so podpisale washingtonski dogovor, da se bo morala konferenca vršiti v najkrajšem času.

— Delavski dopusti v Franciji. Francoska vlada pripravlja zakonski predlog o obveznih dopustih za delavce. Vsak delavec bo imel pravico do plačanega dopusta. Dopusti se bodo dovoljevali sporazumno med delodajalci in delojemalci.

— Nemški kemiki v kitajski vojski. Britanski vojni minister je v zvezi s tozadevno interpelacijo v parlamentu potrdil, da so v kitajski vojski nameščeni nemški kemiki za izdelovanje strupenih plinov, kakor tudi ruski strokovnjaki za izdelovanje operacijskih načrtov.

— Matteottijev proces. Sodišče je sporočilo zagovornikom obtožencev v Matteottijevem procesu, da so jim preiskovalni zapisniki vsled velike obsežnosti celih deset dni na razpolago. Po časopisnih vesteh se prične proces šele meseca oktobra.

— Ruski caristični kongres. V Nizzi sta se sestala velika kneza Nikolaj in Ciril, da razjasnita pred kongresom svoje pravice na ruski prestol. Ruski rojalisti so zaman prigovarjali knezu Cirilu, naj ne uveljavlja svojih osebnih pravic na prestol.

— Novo nemško posojilo. Guverner angloješke državne banke Norman in guverner njunjske Federation Reserv Bank Strong sta izjavila berlinskemu zastopniku londonske »United Press«, da njunin berlinski obisk ni v zvezi z nobenim posojilom, toda v finančnih krogih računajo z možnostjo ameriško-nemškega posojila.

— Ameriški opomin Kitajski. Državni podtajnik Kellogg je poslal kitajski vladi resen opomin, naj se drži obstoječih zakonov in naj štiti tuje, ker bi Kitajska sicer izgubila ameriško prijateljstvo. Ameriški opomin je bil poslan vsled vedno večje komunistične agitacije na Kitajskem.

— Državni prevrat v Ekvadorju je vodil general Francisco Gomez, čegar čete so zasedle vsa ministrstva. Prevrat se je izvršil istočasno v vseh večjih mestih. Revolucionarne čete so vjele predsednika republike, ministrskega predsednika in vrhovnega poveljnika vojske. Aretirale so tudi večje število uradnikov. General Gomez namerava razpisati nove volitve.

— Odkritje sovjetske vojnuske organizacije. V Bukarešti so odkrili obsežno vojnusko organizacijo, ki je delovala za sovjetsko Rusijo. Do sedaj so aretirali 45 članov organizacije.

Naši kraji in ljudje

Žiri še stoje.

«Žir še stajé.» se mi je s širokim nasmehom odrezal Žirovec, ko sem ga bil na vožnji od Loke vprašal, kako in kaj. Pa je res že prav malo sledov velike povodnj. Vsaj v bližini. Ljudje so popravili kakor so pač mogli in znali. Kdo pa bo gledal navlako umazan! Če pa greš ob Sori, vidiš še zmerom polomljeno drevje, usipine in visoke barikade naplavin. Ta spomin bo ostal nemara še delj časa. Zdaj je nujnejša dela dovolj, saj je še košnja zaostala. Oves in krompir, ki jih je bila preplavila voda, sta se dobro popravila. Trava, pšenica in drugo žito pa kar leži v blatu.

Bolj žalostno izgleda še v Novi vasi in dalje gori po Račevi. Postavim polje bivšega dolgoletnega župana Kopača, ki je izpremenjen v pravcato kamenito puščavo. Tu si je dovolila voda iako neokusno šalo. Odnosla je debele in dolge ploskve zemlje, kakor bi potegnili z ravnilom, pa jih nadomestila «al pari» s težkim kamenjem. Res, kakor bi se hotela ponorčevati iz čistilnega imena starega moža, češ: ali vidiš, kakšen «kopač» sem ti jaz?

Malo boljše je ob cesti, ki pelje na Rovte in v Logatec. Ta cesta je zdaj za silo že sposobna za promet. Samo da je prometa že itak malo, kajti:

Lira hira,
dinar tira
neizprosno jo na psa,
prej brez cene,
zdaj ne dene
ga iz rok, kdor ga ima...

Naihuje se je znesla jeza vode ob jezu električne centrale. S prezirno drve valovi prek žalostnih betonskih razvalin. Gotovo je, da je bila gradnja te naprave jako površna in to še posebno spričo neprikladnosti terena. Toda po toči ne pomaga zvoniti. Pri obnovi bodo prizadeti udeleženci že bolj pazili, v kakšne roke bodo izročili delo. Obnova je lepa beseda, toda težko vraščanje. Odkod dobiti denar? — Na drage obresti, da ti zavijejo vrat? — Kdo naj riskira v teh časih? — Te dni se je mudila v Beogradu deputacija zaradi brezobrestnega posojila. Finančni minister jo je lepo odpravil s stereotipnim: «Nema pare!» Tako nemara se dolh ne bodo zagorele žarnice, ki so se jih ljudje ravno lepo navadili. O obljubljeni denarni podpori še ni sluha. Pač pa je prišla stotnja vojaštva, ki bo začelo čistiti v Račevi. Pa ne vem, kako bo šlo brez orodja? Samo lopate so prinesli s sabo. In je tudi to imenitno, da bodo dobivali drva in seno iz Ljubljane. Kakor da bi tega ne bilo tu v izobilici. O sancta Oeconomia!

Od maloštevilnih mostov, ki jim je poudarjen prizanesla, je ostal tudi slikoviti ostrišni most pod Ledincem, podoben tistemu na Visokem, ki pa je sesul v Soro. Ta most pod Ledincem omenjam posebno zaradi znamenja, ki je pritrjeno nanj. Ima namreč to znamenje ta-le klasičen napis:

V Spomin groznika dogodeka!
Jakob Tušar iz. Starevasi, rojen l. 1855
je tukaj padel v. voda
in storil. Smert. 26. Nov.
l. 1878 Čujte, in Molite!

Menda se je še voda ustrašila tega «groznika» pravopisa, ki še ni tako star kakor izgleda. V kotu je namreč prav pohlevna letnica 1903 in bi zaslužil ta neznani «narodni umetnik» svojih 25 na mehko plat. Odpustil bi mu samo, če bi se izkazalo, da je voda zaradi njegovega «dogodeka» prizanesla mostu.

Prošlo nedeljo smo imeli sokolsko veselico, združeno s telovadnim nastopom članstva in naraščaja. Vse je bilo pridno na delu. O, to razumejo Žirovci dobro. Za narodno stvar so vrlo požrtvovalni. Dobro vedo, da so na meji in da je treba gihati. Pa si jih mogel poslušati v njihovem tipičnem idiomu, na katerega se mora tuje uho šele pri-

vaditi, da ga razume. Navajam v fonetični obliki samo par vzgledov, ki sem jih mimogrede ujel: Primizadu! Parne-svade! Balharpategn! Kejbašhavaru! Dalhapalaš! — Vse s humorjem in s krepko zabeko, ki zbudi salve smeha, pa ne napravi zamere.

Telovadba je bila prav čedna. Nekaj vaj na orodju je bilo vzornih, da bi se mogel postaviti z njimi še kak večji kraj! Veselica se je vršila v običajnem podeželskem stilu. Lakoba in žejo so dobro panali iz paviljonov. In je od vruga čudno, da je toliko žeje ob taki priliki! Zmerom teče po grlu, pa je kar naprej suša... Na plesišču se je potrgalo nekaj podplatov. Pa saj je v Žireh skoro v vsaki hiši čevljar, dela pa malo. Tako bo vsaj za tobak. Navdušenja je bilo dovolj in vsestransko. Dvoje godb. to ni kar tako, parmejštefel! Kaj ušesa, samo da je bilo za podplate! Do polnoči je mirgolelo, še malo čez; potem pa vse tiho je bilo... Dobili so par tisočakov čistega. Za te suhe čase dober uspeh.

Koširjevega Franceta ni manjkalo, to se zna. Do zadnjega je zdržal. In so ga še zarana našli pri nekem studentu. V silni hudič muhe lovi... Pondeljek je bil seveda njegov. Po stari, spoštovani navadi. Dopoldne je objadral France vsa znamenja po vrsti. In se je naposled zadržal pri Bačahu. Tam je zasmrčal poleg praznega fraklja «sladki sen». V sanjah je predaval o «Aristipu in Demokritu». Izpod posvaljkane klobuka se je mehuralo čisto futuristično: «Aristip in Demokrit sta v senci ležala — kako je s teboj, kaže isti Aristip, da kamenje tukaj tolčeš? — težko živíš — o, pravi, zakaj pa? — jaz čem lepo živeti — prekinem nekaj — ako bi mi imeli 10 otrok, tisti, ki nima nobenega, tudi ne more lepo živeti — prekinem nekaj — na večne čase — ali ti je hudo, da so te starši na svet pripravili? — ako bi me ne bili, bi ne videl tega, kar vidim — da prestopim malo naprej — ali smo resnično od opice? — vsi bomo, če še nismo.» In tako dalje.

Omenil sem že mejo. Ostala bo nemara, kakor je. Ponekod tudi dokaj čudna. Tako n. pr. dobi nek mlinc kar štiri mejnike, na vsak vogal enega. To se pravi, da ne bo ne v Italiji, ne v Jugoslaviji. Republika, kakor pirenejska Andora. Mlinar po predsednik in vlada in vojska, vse obenem. Srečen človek, ki ga ne bodo trli davki na nobeno plat! Ta paradoksa sta zahtevali obe komisiji, da bodo mogli ljudje s te in obe strani nemoteno do mlina, ki je edini v tisti grapi.

Poudariti moram, da so Žiri tudi drugače jako nepreden kraj. Šimi in publi dirkalno kolo najmodernejšega tipa niso nič neobičajnega. Sportne kape se nosijo tukaj na tilnik povlečene. To je morda žirovska moda in jo beležim kot vesten kronist.

Naj bo zadosti teh novic. Povedati sem hotel predvsem, da «Žir še stajé» Iza - Mok - Liv.

Tujski promet v Opatiji

Nedavno je pričel izhajati v Opatiji italijansko-nemški tednik «Abbazia», ki si je stavil kot svojo glavno nalogo, da razpravlja o vseh vprašanjih, ki se tičejo prometa tujecev v Opatiji in na istrski rivjeri. Druga številka tega tednika objavlja statistiko tujecev, ki so v zadnjih letih posetili Opatijo.

Priobčujemo to statistiko, ker prica, da postaja Opatija vedno večja atrakcija ne samo za Nemce in Madžare, ampak tudi za Čeha in Poljake in kar je najžalostnejše, celo za nas Jugoslovane. Statistika je sestavljena po podatkih optijske zdravstvene komisije in je torej njena avtentičnost izven vsakega dvoma.

V letu 1923. je posetilo Opatijo: Italijanov 5113, Čehoslovakov 4550, Avstrijcev 4180, Madžarov 2851, Jugoslovanov 537, Nemcev 268, Poljakov 182,

Angležev 98, Američanov 58, Egipčanov 48 in raznih gostov iz drugih držav 334. Skupno je torej znašalo število letoviščarjev v tem letu 18.351. V letu 1924. je posetilo Opatijo: Avstrijcev 7111, Madžarov 6895, Italijanov 6193, Čehoslovakov 5650, Nemcev 2144, Jugoslovanov 1558, Poljakov 850, Rumunov 420, Angležev 136, Američanov 117, Francozov 104, Švicarjev 71, Egipčanov 22 in iz ostalih držav 888 gostov. Skupno torej 32.159 gostov.

V prvem polletju letošnjega leta pa zaznamuje Opatija nastopno bilanco: Madžarov 5578, Avstrijcev 3220, Čehoslovakov 2851, Nemcev 2485, Italijanov 1708, Jugoslovanov 1587, Poljakov 535, Rumunov 271, Angležev 148, Američanov 63, Švicarjev 40, Francozov 34, Švedov 8, Egipčanov 6 in iz ostalih držav 182 gostov. Skupno torej 18.716 gostov.

Suspenzija magistrata v Pančevu

Prebivalstvo mesta Pančeva se je že dalj časa pritoževalo nad uradnim poslovanjem magistrata. Ker so se pritožbe vedno bolj množile in so postajali očitki čim dalje hujši, je ministarstvo za notranje zadeve ponovno odredilo preiskave, ki pa niso imele zaželenega uspeha.

V sredo pa je prispela v Pančevu popolnoma nepričakovano senzacionalna odločitev notranjega ministarstva. Notranje ministarstvo je odredilo namreč takojšnji odstavitev župana doktorja Vladimira Margana, kakor tudi suspendiranje magistratnih svetnikov dr. Dušana Radičevića, Ivana Istrelića, Miljutina Jovanovića, Čeda Stanišića in dr. Slavimira Vuletića. Obenem je dobilo državno pravdnštvo v Pančevu ukaz, da uvede proti članom magistrata takoj sodno preiskavo.

Vodilni uradni magistrata so osumljeni težkih manipulacij. Tako je baje župan dr. Margan brez dovoljenja uporabil večje vsote občinskega denarja na škodo občine za najrazličnejše namene. Tudi posamezni člani magistrata so pri raznih poslovnih dogovorih znatno oškodovali mesto. Nekateri pa so celo obdolženi, da so pri izdajanju listin o pristojnosti v občino izsiljevali od interesov denar.

Suspenzija župana in vseh vodilnih magistratnih uradnikov v Pančevu, ki je prišla čisto nepričakovano, je vzbudila med prebivalstvom ogromno senzacijo in vse z nestrpnostjo pričakuje, kak bo rezultat sodne preiskave.

Omejitve lastninskih pravic v Italiji

Zmanjšanje lastninske vrednosti jugoslovenskih državljanov.

Trst, 15. julija.

Državni pravdnik v Pulji je poslal vodstvu tamošnje preture (okrajnemu sodišču) naslednje okrožnice:

«Tukajšnja prefektura sporoča potom prizivnega sodišča v Trstu, da je ministarstvo za notranje stvari odredilo, da se ima obustavitev izvrševanja kraljevega zakonskega odloka z dne 23. maja 1924., št. 1122 glede obmejne lastnine izvajati tako, da ne bodo oškodovani upravičeni interesi države. Potrebno je torej, da vojaške in civilne oblasti opravljajo brez odlašanja ugotovitve in dajajo privolitve, ki jih predvideva omenjeni odlok, pri čemer pa naj se izogibajo uradnega postopanja, kakor postopanje radi prestopkov za vzpostavitev prejšnjega stanja, podiranje, zopetnega zidanja in podobna dejanja, ki jih omenja navedeni odlok. V zvezi s tem naj vaše gospostvo sporoči podrejenim sodnikom in uradnikom v svrhu, da se omejitve lastninskih pravic, ki jih določajo členi 2, 6 in 7 omenjenega odloka, vpišejo v zemljiško knjigo.»

Ta okrožnica je jasen dokaz, da rimska vlada zopet uveljavlja svoječasno zaradi ogorčenja, ki je nastalo med obmejnimi prebivalstvom na obeh straneh meje, suspendirano izvrševanje zakonskega odloka o omejitvah lastninskih pravic v obmejnih pokrajinah. Stvar je sicer nekoliko ublažena, ker se ne zahteva za spremembo vzpostavitev statusa quo ante, vendar pa ostajajo v veljavi vse ostale določbe:

Skadru je skupina na inicijativno našega poslaništva odpotovala v Tirano. Pri prvi predstavi je bil navzoč tudi albanski ministrijski predsednik Ahmed beg Zogu, vsi ministri in ves diplomatski zbor. Zanimanje za subotiško opereto je zelo veliko.

Gledališki muzej na Poljskem. Po inicijativi odličnega poljskega gledališkega publicista Viktorja Bremerja se osnuje na Poljskem gledališki muzej. Poljsko časopisje podpira to idejo kot realno potrebo poljskega gledališkega življenja. Muzej bi imel po dosedanjih dispozicijah tri oddelke: zgodovinski, gledališke zbirke in gledališko knjižnico.

Poljska gledališka sezona 1924.-25. Varšavski tednik «Życie teatru», posvečen poljski gledališki kulturi, priobčuje dalje poročila o zadnji gledališki sezoni na Poljskem. V članku je opisano delovanje varšavskega, krakovskega, lvovskega, lodskega, poznanskega in vilnskega gledališča. «Życie teatru» je preobčel nedavno tudi zanimivo anketo o problemu «popularnega gledališča» na Poljskem. Urednik časopisa Viktor Brumer smatra, da se bodo taka gledališča lahko kmalu ustanovila v vseh večjih mestih Poljske.

Maria Korda

Igra še danes 17. in soboto 18. t. m. v modernih elegantni, pikantni, ljubavni tragediji

Zena za vsakega

Režiser Aleksander Korda in glavna igralka Maria Korda, znana iz filma «Tragedija na dvoru Habsburg»

LJUBLJANSKI DVOR

kino Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 6., 8. in 9. — Ob nedeljah ob 11., 3., 5., 6. in 8. in 9. uri.

priča končno primoran spraviti stvar v javnost in to tembolji, ker so imele sekcije, ki jih je izvrševal Jefremov, namen, da se ugotovi pravilnost diagnoze zdravnika. Po njegovem mnenju Jefremov nikdar ne bi smel postati asistent na patološkem inštitutu. S tem je bilo zasliševanje pri končano.

Državni pravdnik dr. Zubčić je poudarjal v svojem govoru težo delikta. Naravnost sreča je bila, da je prišel zločin Jefremova pravočasno na dan. Sramota, ki jo je doživela zagrebška univerza, njen proforski zbor kakor tudi ruska emigracija, je velika. Zakeval je strogo in pravično kazni. Zastopnik erarja je zahteval imenom države povračilo zneska 25.000 Din, ki ga je prejel Jefremov kot plačo za več mesecev, do katere kot ne kvalificiran asistent medicinske fakultete ni imel pravice.

Razsodba bo razglašena danes, ob 11. uri dopoldne. Naval na današnjo razpravo je bil še večji kot včeraj in je bilo navzočih posebno mnogo zdravnikov.

Založba Učiteljske tiskarne

«Učiteljska tiskarna» si je po prevratu ustanovila lastno založbo, kar je bila prav dobra misel. Saj je učiteljsko eden tistih stanov, ki si ga brez knjige niti ne moremo misliti. Kdo pa je bil tudi pred vojno stalnejši odjemalec knjigotročev, če ne učitelj, pa čeprav ob plači, da še hlapec ni mile slabše. Ze samo masa slovenskega učitelstva, ki sega v par tisoč, bi mogla kriti običajno naklado naše knjige. Zakaj bi se torej tiskarna, ki nosi učiteljsko ime, ne osamosvojila tudi v založbi! No in naposled se zanimala za dobro knjigo tudi še kak drug človek. Ni vrag, da bi imeli Slovenci denar samo za plačilo!

Tako ali podobno si je morda mislila «U. T.», ko je snovala lastno založbo. Kalkulacija bogme ni bila napačna. Tudi volja je bila dobra in poguma dovolj. Hitro je rastlo število knjig in raste še sedaj. Kmalu jih bo sto, če jih že ni. Tudi nekaj slik je že v založbi, med njimi «Galerija naših mož», ki je že precej bogata. Torej razveseljiva podjetnost v tem pičlem času.

Ampak... da, ta vražji «ampak», da bi ga nikoli ne bilo! — Gospod Bernot tarna, da ne gre. To se pravi, gre že, samo tako ne, kot bi g. Bernot rad. Tu pa je treba globlje pogledati. Tisti, ki bi knjige kupovali, nimajo denarja. Kdor pa ima denar, mu je knjiga navadno deveta briga. To je grenka resnica, ki pa tare tudi druge založbe. Ampak je še druga reč. In jo povem brez ovinkov, čeprav se bom komu hudo zameril. Povem jo v prid marljivih založbi, ki ji iz srca želimo najlepšega prosvetljanja.

Meni se vidi, da založba «U. T.» nima pravega programa. Po moji misli bi se morala omejiti na čisto določeno vrsto literature. Poleg šolskih in znanstvenih (zlasti poljudno-znanstvenih) knjig, bi se morala v prvi vrsti vreči na našo mladinsko literaturo. Drugo beletrijo (zlasti prevode) pa naj bi prepustila drugim založbam. Mislim, da bi se dalo to prav lepo uravnati in bi ne bilo v kvar ne enemu ne drugemu. Samo če bi bili avtorji za tak «monopol»? — Zakaj pa ne, ako bi jih vabil lep honorar! Seveda bi bilo treba potem tudi nekaj več rizičnosti v izbiri, nego je običajno doslej. Mnogo sedanjih knjig «U. T.» kaže po svoji borni vsebini, še bolj pa po jezikovnem siromaštvu, da jih avtorji menda nikomur drugemu niso mogli obestiti. Zato ni čudno, da ne grejo v denar. Med temi knjigami je žal največ mladinskih, torej baš takih, na katere bi morala založba polagati največ pažnje. To kaže, da manjka založbi kritične cenzure. Značilno je, da so naše najboljše mladinske knjige (na žalost jih lahko preštejem na prste!) izšle iz drugih založb in to tudi po prevratu... Pisati za mladino ni tako lahka reč, kakor jo mnogi «pisatelji» vzamejo. Pa to je naposled njihova stvar, ki bi jo kmalu pustili, ako bi jih slaba cenzorja ne dajali potuše. Saj imamo vendar nekaj dobrih vzgledov, kako je treba pisati za mladino, postavim: Milčinski... Sedaj pa vzemimo n. pr. Erjavčeve «Afriške narodne pripovedke», ali «Kitajske narodne pripovedke». Polovica tega blaga je za našo dečo neprebavljiva, da ne govorim še posebej o mnogih jezikovnih površnostih. Najboljše mladinske knjige «U. T.» so še v zbirki slovenskih pisateljev in pesnikov. Škoda je, da je vezava tako slaba, kar je pri mladinskih knjigah neopravičljivo. Mnogo navlake je tudi v drugih leposlovnih knjigah, tako n. pr. debeli in draži memoarji «Ljubezen in sovraštvo». Še tistega, ki je preživel vso vojno v Jarkih, utruja in odbija ta dolgozgovnost. So pa že vse kaj drugega Matičičevi zapiski «Na krvavih poljahnah»... Tudi med poučnimi in znanstvenimi knjigami najdemo take, ki bodo ležale in obležale v zaloki, recimo Bučarjev «Slovenski metuljar», ali Kabajev «Čerkljsko jezero», ki je po vsebini in po jeziku nezadostna.

Mladi in agilni založbi «U. T.» je treba torej bolj kritičnih oči. Non multa, sed multum! In če se naposled še zasuče tako, da bodo mogli kupovati knjige tudi tisti, ki bi jih radi, potem pojde tudi tako, kakor bi g. Bernot rad.

ELITNI KINO

Matica

Telefon 124.

Predstave ob:

1/5., 1/8., in 9.

Umetniški orkester svira

pri vseh predstavah.

V nedeljo 19. julija

nov spored.

Prvič v Ljubljani!

Prvič v Ljubljani!

Slikarjev model

Krasni ljubavni roman iz umetniških krogov. V glavni vlogi znana krasotica Corine Griffith.

Umetnost — Razkošnost — Sijaj in ljubezen.....

Ta film je imel sedaj velikanski uspeh tako v zagrebškem

Kinu Music-Hall

Kulturni pregled

Rijavec stalni gost zagrebške opere. Znamj operni pevec Rijavec je napravil z zagrebško gledališko upravo pogodbo, s katero se je obvezal za stalna gostovanja na zagrebškem gledališču v bodoči sezoni. Pri ljubljani umetnik bo vsak mesec 4 gostoval tudi v beogradskem narodnem gledališču. Na ta način bo deloma rešeno kritično vprašanje tenorjev na beogradski operi.

Balerina Miklaševska v Zagrebu. Zagrebško gledališče je ponovno angažiralo za bodočo sezono simpatično in spretno balerinico gospo Miklaševskajo, ki je že pred leti nastopala v zagrebškem gledališču. Ga Miklaševska je za časa svoje odsotnosti iz Zagreba nastopala v Parizu in Barceloni ter dosegla mnogo uspehov.

Turneja članov dramskega društva iz Gorice. V soboto, dne 18. in v nedeljo 19. t. m. igrajo člani Dramskega društva v Idriji, v gledališki dvorani, najnovejšo dramo Franceta Bevka «Smrtna poteza». Igra je dosegla dosedaj še povsod jako velik uspeh. Medla bo A. Čehova veseligr «Snu-

bač». Turnejo vodi in režira režiser g. C. Bratuž.

Gledališki dom v Crikvenici. Beogradski gledališki igralci nameravajo v Crikvenici zgraditi svoj dom, v katerem bi se nahajala poleg 30 sob za člane tudi velika gledališka dvorana. Igralci so naprosili mestno občino, da jim brezplačno odstopi primerno zemljišče. Stavba bi se zgradila v povsem modernem slogu in bi znašala gradbeni stroški 1 in pol milijona dinarjev. V gledališki dvorani bi se vršila v letovišni sezoni dramska, a tudi operna in operetna predstava.

Evgen Hubay ni umrl. V Budimpešte poročajo, da znani violinski virtuoz in ravnatelj budimpeštanskega konservatorija Evgen Hubay ni umrl temveč živi zdrav in zadovoljen na svojem posestvu v Slovaški.

Gostovanje subotiške operete v Albaniji. V Albaniji gostuje te dni grupa subotiške operete. To je prva jugoslovenska gledališka skupina, ki je po vojni posetila Albanijo. Po osemnedevnem gostovanju v

Najnovejše izgotovljene toalete

vedno na razpolago.

Modni atelje M. Šarc, Ljubljana

Kongresni trg 41.

U. T. se varate!

Če ne verjamete, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Zato kupite eden par in pre-pričajte se. Dobivajo se v prodajalnah. 24. IV

Domače vesti

* **Pred otvoritvijo liške železnice.** V sredo je prispela iz Zagreba v Split garnitura brzovlaka z direktorjem Jovanovićem in šefom prometnega oddelka Ernestom Vargazonom, ki je namestila po vsej liški progi osobe. Komisija je obenem preiskala progo in nadzirala dela na novem splitskem kolodvoru, ki bodo končane že v nekaj dneh.

* **Promocija.** Na graški univerzi bo g. Aleksander Hrašovec, major v pok. jutri promoviran za doktorja filozofije.

* **Z zagrebške univerze.** Za redne profesorje na zagrebški univerzi so imenovani: profesor tehniške visoke šole dr. Marij Kiseljak za rednega profesorja geometrije na filozofski fakulteti; dr. Stjepan Plasaj za rednega profesorja nauka o nalezljivih boleznih na veterinarski fakulteti; Jaroslav Sakar za rednega profesorja sistematike in topografije anatomije domačih živali; dr. Ljud. Jurak za red. prof. patologije in patološke anatomije; dr. Lovro Bosnić za rednega profesorja specialne patologije in terapije konjev in mesojedcev ter dr. Fran Zavrnjak za rednega profesorja histologije in embriologije — vsi na veterinarski fakulteti.

* **Smrt škofa Papafave.** Včeraj je umrl na Hvaru hvarski škof dr. Luka Papafava.

* **Smrt dalmatinskega ljudskega pesnika Kaplica.** V Splitu je umrl v sredo znani ljudski pesnik Juraj Kaplica, ki je v narodnih pesmih opeval vse dogodke v Dalmaciji. Nekaj časa je izdal tudi svoj list »Pučki list«, ki je bil poln verzov. Pokojnik je bil iskren pristaž jugoslovenske ideje in so dalmatinski seljaki izgubili z njim enega svojih najboljših prijateljev.

* **Smrtna kosa.** V Mariji Snežni je preminul tamkajšnjemu načelniku g. Stjepanu Majerju edini sinček Bruno. — V Zalcu je preminul včeraj popoldne v starosti 56 let g. Fran Hodnik, veleposelstnik, mesar in gostilničar ter član načelstva Savinjske posojilnice v Zalcu. Pokojnik je bil daleč naokrog znana oseba. Pogreb bo v soboto, ob 10. dopoldne. — V sanatoriju dr. Hansa v Gradcu je dne 15. t. m. po težkem trpljenju umrla g. Cila Haring. Pogreb bo danes, ob pol 6. pop. iz mrtnišnice Sv. Krištofa na pokopališču k Sv. Križu. Blag jim spomin, žalujemo naše sožalje!

* **Šedem vagonov kovanega denarja.** Včeraj je prispelo v Beograd sedem vagonov kovanega dvadmarjskih novcev v skupni vrednosti 15 milijonov dinarjev, ki pridejo baje že prihodnji teden v promet.

* **Razpis zdravniške službe.** Razpisana je služba okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Logatec, s sedežem v Planini, za letno plačo 2000 Din in pripadajočimi draginskimi dokladami. Prošnje, opremljene s potrebnimi svetočbami po čl. 12. zakona o civ. uradnikih in ostalih drž. uslužbenecih naj se vložijo do dne 15. avgusta pri velikem županu ljubljanske oblasti.

* **Izprembe v državni službi.** Diplomirani veterinar Josip Gosti je z odlokom ministrstva prosvete imenovan za asistenta na veterinarski fakulteti zagrebškega vseučilišča. Ivan Trstenjak, profesor na učiteljski v Zagrebu, je trajno upokojen. Tajnik v notranjem ministru Zivojin Jeremić je imenovan za komisarja v Spodnjem Dravogradu.

* **Kemijsko-bakteriološki zavod v Vrnjački banji.** V Vrnjački banji v Srbiji je bil te dni odprt kemijsko-bakteriološki zavod, ki v kopalni sezoni brezplačno daje diagnoze na podlagi preiskave krvi. Za vodjo zavoda je imenovan šef bakteriološke postaje v Nišu dr. Drago Popović.

* **Hrvatski turisti v Sloveniji.** Hrvatsko turistično društvo »Prijatelj prirode« priredi 9., 10. in 11. avgusta v zvezi s sarajevsko podružnico izlet na Triglav, druga skupina pa izlet na Bled, Bohinjsko jezero in k izviru Savice.

* **Sprejem v naše državljanstvo.** V naše državljanstvo so bili sprejeti dosednji ruski državljani: univerzitetni profesor Aleksander Stebut v Beogradu, trgovec Andrej Jakovljevič-Milevski v Celju in poštini dnevnika Vladimir Sivcev v Celju.

* **Izlet Jadranske Straže.** Povodom otvoritve liške železnice priredi Jadranska Straža v Beogradu izlet na luksuznem parniku »Zagreb« od 23. do 30. t. m. Iz Beograda vozi poseben brzovlak preko Zagreba na Sušak. 24. t. m. zvečer odpotujemo v Šibenik, kamor dospemo 25. jutraj. Posetimo romantične vodopade na Krki in potem prisostvujemo otvoritvi železniške proge in otvoritvi vinskih razstav. Popoldne odpotujemo v Split in prisostvujemo svečani otvoritvi železniške proge, kakor tudi vsem svečanostim Jadranske Straže na kopnem in na morju, ki se vrše 25. in 26. julija; 27. julija je razgled Splita in okolice (Solun, Kaštela, in Trogir). S Splita odpotujemo na Rab, odtod na letovišča Krk, Baško, Senj, Selce, Novi, Crikvenica, Kraljevica, Bakar in Bakar. Vožnja za celo potovanje stane iz Zagreba za I. razred 700 Din za II. razred 500 Din, iz Sušaka I. razred 530 Din, II. razred 400 Din. Prvorazredna hrana bo stala okrog 100 Din dnevno. Prijava in denar je takoj poslati Jadranski Straži, Beograd, Skopljanska 15.

* **Vrtnarstvo uvrščeno med rokodelsko obrt.** Minister za trgovino in industrijo Grisogono je z naredbo št. 184, objavljeno v »Službenih novinah«, dne 13. julija 1925. uvrstil trgovsko vrtnarstvo ljubljanske in mariborske oblasti med rokodelsko obrt. Ta naredba je stopila s 13. julijem t. l. v veljavo. S tem je dolgoletna želja trgovskega vrtnarstva uresničena.

* **Izlet v Pariz.** Odhod iz Ljubljane, glavni kolodvor dne 26. julija ob 12.15 popoldne preko Raketa-Trsta-Milana-Zeneve. Vrnitev preko Marseille-Nica-Gehove in Benetk Nove prijave nečlanov se sprejemajo še do 22. t. m. Novi prijavitelji plačajo takoj 2000 Din za vožnjo, hrano in prenočišče, ter doplačilo za prigrizitve tudi potni list. Prijave sprejema »Probudas«, Gospodarski odsek, Ljubljana, Resljeva cesta 13-II. Tam se dobe tudi informacije dnevno od 8. do 15.

* **Nevarnost nezakonite priselitve v Ameriko.** Kakor poročajo ameriški slovenski listi, se je v zadnjem času vršilo živahno uhtotapljanje tujcev v Zedinjene države preko New Orleansa in Charlestona. V Floridi so vladni agenti v zadnjih treh mesecih izsledili 709 tujcev, ki so se uhtotapili v Zedinjene države. Vsi so bili izgnani. Težko je popisati trpljenje in bedo, ki jih morajo pretrpeti taki izgnanci. Listi svare naše rojake, naj se nikar ne poskušajo ilegalno vtihotapiti v Ameriko.

* **Zahvala.** Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je darovala tukajšnji šoli 3000 Din za nabavo novega šolskega odra. Za velikodušje dar se iskreno zahvaljuje upraviteljstvo šole v St. Vidu pri Groblnem.

* **Stenico!** najboljšo sredstvo proti stenici. Glavna zaloga: drogerija Ante Kanc, sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

* **Zabavni večer Jadranske Straže na Bledu** se vrši v soboto zvečer v kavarni Toplice. Spored je najnovorvnejši in bo vsakega zanimal. Vstopnine ni. Vabijo se zlasti ljubljanci, da posetijo v soboto Bled.

* **Za konserviranje lesa** (pleskanje ograj itd.) priporočamo terovo olje trvdke Chemotecha, Ljubljana Mestni trg 10.

* **Kuga na Krku.** Naše pomorske oblasti so obveščene, na se je na grškem otoku Krku pojavilo že več slučajev kuge. Za vse pomike, ki prihajajo s Krka, se je odredila karantena.

* **Strelna udarila v džamijo.** V nekem selu pri Bilecu v Bosni je pretekli ponedeljek udarila strelna v veliko staro džamijo (turško molitnico) ter jo skoraj popolnoma porušila. Hodži, ki se je v kritičnem trenutku nahajal v džamiji, se ni pripetilo nič hudega česaravno je kamenje kupoma padalo v notranjost džamije.

* **Tragičen dogodek v vojašnici.** Iz Sinja je prošlo nedeljo vojak Osman Basarić pripeljal v Dubrovnik ter v vojašnici izročil vojno blago, katero je pripeljal iz Sinja. Osman se je še nekoliko časa zabaval v stražnici z vojak, ki so se z Josom Kristom šalili, da je v Dubrovniku mnogo bolj gošlarjev kakor je on. Kristo je vzel v šali puško, jo napolnil z nabojem, o katerem je mislil, da je slep, ter pomeril na Osmana in poleg njega stojičega vojaka. Puška počila in smrtno zadet se zgrudil Osman na tla. Kristo je ostrmel. Bil je aretiran in izročen vojnemu sodišču.

* **Tragična usoda otroka.** V Goraždi v Bosni je našel tamkajšnji okrožni zdravnik te dni 14 letno deklico in je ugotovil, da je postala žrtev posilstva. Deklica je po daljšem obotavljanju priznala resnico, nakar sta bila aretirana neki Jusuf Hasto in njegov prijatelj Rame Kustović. Prvi je skušal podkupiti poveljnika žandarmerijske straže s 15.000 Din, kar pa se mu ni posrečilo. Tragično na stvari je, da je bila deklica pred 5 leti prodana od svojega očeta Selima, ki je sedaj delavec v Sarajevu, za dve zlati liri nekemu Huseinu Čekanoviću v Carigradu, ki je deklico pred 6 meseci posrečilo vrniti očetu.

Iz Ljubljane

* **Preuredba ljubljanskega živilskega trga.** Eden izmed ljubljanskih gerentov si je v spremstvu uradnika našega tržnega nadzorstva ogledal te dni moderno urejeni ustroj zagrebškega tržnega nadzorstva. Dobil je tamkaj važne informacije, ki bodo velike koristi pri predstoječi preuredbi ljubljanskega živilskega trga.

* **Gradbena delavnost v Ljubljani.** Gradbena delavnost v Ljubljani utegne letos postati nekoliko živahnješa. Za gradbeno dovoljenje je bilo v zadnjem času vloženih pri magistratu večje število prošelj. Med drugimi prosijo tovarna učil, da se ji dovoli adaptacija nekaterih prostorov za stanovanja; Rudolf Treo zgradi stanovanjsko hišo in skladišče ob Poljanski cesti, stavbna družba »Hera« dve stanovanjski hiši, Marija Schweiger hišo, istotako Albin Istinič. Ivan Kastelic preuredi gospodarsko poslopje za stanovanja, Terezija Kumar pa priredi stanovanja v podstrešju. Marija Mežnar zgradi paviljon ob Gosposvetki cesti.

* **Orjuna Sv. Peter - Vodmat** pozivlja vse svoje brate in sestre na redni letni občni zbor, ki se vrši v soboto, dne 18. julija v Sv. Petra vojašnici, soba 48, I. ob 8. uri zvečer. Udeležba strogo obvezna. 1491

* **Novi odbor »Soča«.** Novo izvoljeni odbor društva »Soča« se je na prvi odbojni seji konstituiral sledeče: predsednik dr. Dinko Puc, podpredsednik Ivo Sanein, tajnik dr. Ivo Lulik, tajnikov namestnik Vinko Gregorič, blaginjak Joško Štiligoi, blaginjakov namestnik Drago Čeh, pregledovalca računov Josip Ivančič in France Gregorič, namestnika pa France Batjel in Ante Čotar.

* **Najnovejša bluze, otroške in damske obleke.** priporoča Krištofič-Bučar.

* **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policijski sledeči slučajji: 3 tatvine, 1 pretep na ulici, 1 posest pred metov sumljive proveniencije, 1 telesna poškodba, 1 prestop kaljenja nočnega miru, 1 prestopkov cestnega policijskega reda in 2 zaplambi vojaškega orožja. Aretacije so bile izvršene tri in sicer 1 radi pljanosti, druga radi tatvine, v zapor pa je bil spravljjen tudi Jernej Čertance, ki je osumljen umora Jere Severjeve lanske leto na Jezici.

* **Cerkvene tatvine.** Župnik pri Sv. Krištofu Josip Laznik je prijavil policiji, da je bila v zadnjem času skoro redno vsaki dan izpraznjena v cerkvi lesena puščica. Obenem sta zmanjkala dne 13. julija iz cerkve dva prta vredna 300 Din.

* **Neresnost.** Dne 7. julija je pisal »Slovenec«, da stoji na ljubljanskem polju znana tvornica učil, ki že dolgo ne služi svojemu namenu. Napraviti bi se dalo v njej do 20 lepih stanovanj. Preureditev bi ne bila draga. Tu naj bi posegla vmes mestna občina, kupila to poslopje in tako vsaj malo

„Antikrist v Trsteniku“

Z včerajšnjo številko smo zaključili roman »Onstran pragozda«, ki je zlasti našim čitateljem zelo ugajal. Na večstransko željo naših naročnikov bomo kot prihodnje daljše delo prinesli izvirno domačo povest

„Antikrist v Trsteniku“

Napisal jo je naš znani in priznani romannopisec in novelist dr. Ivo Šorli, ki je vzel snov iz domačega sodobnega življenja. Njegovo ime samo jamči, da bo delo tako vsebinsko kakor jezikovno na višku. Vsaka reklama bi bila zato odveč.

Z objavo začnemo v nedeljo, 19. t. m. Opozorjamo na to zlasti one čitatelje, ki še niso naročniki »Jutra«. Ako hočete nemoteno in v redu čitati Šorlijevo povest, naj se na list nemudoma naroče. Naročnina do konca julija znaša samo 7 Din.

odpomogla stanovanjski bedi. Z nakupom omenjene stavbe če se posreči, bi gerentski svet stvoril lepo socialno delo, katero bi vsi brez izjeme odobraval. Tako pred 1 tednom Včeraj pa piše »Slovenec«, da je gerentski svet naročil uradno cenitev te tovarne v svrhu event. nakupa in dostavlja: »Ker gre sedanjemu gerentstvu za novo manipulacijo, da rešijo tvornico učil pred pretečim konkurzom, opozarjamo na to škodljivo početje ljubljanske davkoplačevalce, ki bodo morali te napake drago plačevati. Vlagamo protest proti izvedbi tega načrta v imenu somišljenikov SLS...« itd. itd. Ta klasičen vzor clerikalne demagogije nas odvezuje dolžnosti odgovarjati. V informaciji javnosti povemo le, da se je gerentski svet zanimal za omenjeno poslopje že pred meseci, ker se je nadejal, da bo mogoče v tovarni napraviti vsaj do jeseni večje število zaslihanj stanovanj. Znano je, da stanovanjsko beda raste od dne do dne. Cela vrsta rodbin čaka s strahom na zimo. Gerentski svet je napel vse sile, da temu odpomogla. Poleg drugih načrtov je dal študirati projekt, kako bi preureditev tovarne v zaslihanj stanovanjsko hišo mogel izvesti s kar najmanjšimi stroški. Če bo to mogoče in če ne bo presegalo finančnih sil občine, bo načrt izvedel. Če se pa »somišljenikom SLS« posreči, da preprečijo izvedbo načrta, naj se brezstanovalec obrne na zimo do uredništva »Slovenca«, ki tako dosledno ovira vsako smoteno in pametno delo. Nekoliko več resnosti in doslednosti bi temu tako bilihnemu glasilu res ne škodovalo.

Novi Tarzan!

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marljn trg

Načenešiši nakup!

Za dame: bluze, svileni kumperji, rokavice itd., svilene nogavice à Din 32— v vseh barvah. Za gospode: velika izbira kravat, naramnic itd. Modna trgovina za dame in gospode

F. & M. Rozman, Ljubljana, Židovska ul. 4.

Iz Maribora

a— Mariborski planinci in planinski dan na Triglavu. Danes se odpeljejo mariborski planinci v dveh skupinah k planinskim dnevom na Triglav, in sicer prvi del dopoldne, drugi pa s popoldanskim osebnim vlakom ob 17. uri. Izletnikom se še lahko vsakdo pridruži, četudi se ni prej prijavil.

a— **Društvena kronika.** Slovensko lovsko društvo in njegova glavna podružnica v Mariboru priredita v nedeljo dne 10. julija ob 14. uri na vojaškem strelišču v Mariboru strelne vaje in 9. avgusta strelne tekme. Streljali bodo na lončene golobe, na srnjaka, na 20-kržno tarčo in končno je na dnev nem redu tudi malokalibersko streljanje. — Glasbena Matica priredi z moškim zborom v nedeljo dne 19. julija zlet v Fram. Odhod ob 13.20 z vlakom z glavnega kolodvora.

a— **Konec kaznivih tkalnic.** V mariborski moški kaznilnici so pred dvema letoma namestili mariborski podjetniki Gradišnik, Zelenko in Šonki moderno tkalnico z električnim pogonom, kjer so delali kaznjenci. Ker pa podjetje ni izpolnjevalo svojih obveznosti za merze kaznjencev in za namemno kaznivih, je vodstvo kaznilnice podjetje nedavno odslovilo iz poslopa in pričeli so te dni demontirati stroje. Šonki in Zelenko pa si gradita novo poslopje za tkalnico na Teznu pri Mariboru. Kaznilnica pa bo imela v dotičnih prostorih zopet domačo tkalnico za kmetiško prebivalstvo kot prej, ko so ljudje prinašali v delo domačo robo.

Iz Celja

a— **Podružnica Udruženja vojnih invalidov v Celju** poziva vse člane in članice, ki še niso izpolnili statistike in oddali slik za nove članske knjižice, da to čimprej stori, ker se bo vse, ki tega ne bi izpolnili, moralo smatrati kot nečlane. Nadalje se poziva tudi one, ki so slike že oddali, da se zgleda v svrhu prevzema istih.

a— **Tovarna testenin »Savinja«** na Ljubljanski cesti je kupil od sedanjih lastnikov Dobovičnik - Hladin - Plahuta celjski trgovec Leon Kudiš. Novi lastnik namerava takoj zopet začeti z obratom tvornice, ki doslej že skoro šest tednov ni poslovala.

a— **Radi suma posilstva** svoje lastne šest let stare hčerke je bil aretiran in izročen sodišču upokojeni uradnik M. P. iz Zavodne pri Celju. Zadeva je precej nejasna.

a— **Palča Mestne hranilnice** je sedaj vsa prenovljena in kaže na zunaj lice, da ne vemo, katero poslopje v Ljubljani ali v Mariboru bi jej smeli primerjati. Sedaj bi menda bil čas, da začne hranilnica s stavbo hiše za stanovanja, za katero je določila na eni zadnji seji milijon Din. Mestna občina je pripravljena dati zastoj prostorno stavbišče ob lepi Razlagovi ulici pri poslopiju okoliške deške šole. Če pa z nameravano grad-

njo le ne bi šlo gladko, bi pa morda bilo umestno, da bi se Stavbna in stanovanjska zadruga, ki ima že sedaj štiri lepe in neobremenjene vile, brigala za zadevo in si pridobila za svoje svrhe ta milijon kot posojilo za nizke obresti.

Iz Trbovelj

a— **Društvo za varstvo otrok** in mladinsko skrb sprejme 24 gojenk v gospodinjstvo šole, ki se prične 1. septembra t. l. Reflektantje morajo biti stare vsaj 16 let in morajo dokazati, da so dovršile 5 razredov osnovne šole. Biti morajo zdrave in se izkazati z nemadeževanem vedenjem. Prošnje je vlagati pri omenjenem društvu do incl. 1. avgusta.

a— **Negozda pri delu.** Juro Barič, delavec pri Duklju, si je zlomil levo nogo pod kolenom, ker se mu je zvrnil nanjo vozček, naložen z zemljo in kamenjem, ki ga odvažajo na dnevnem kopu. Ponesrečenca so takoj prenesli v bolnico, kjer se sedaj zdravi.

a— **Na železniški postaji** je pri prvih jutranjih vlakih skoraj vedno velik naval na blaginjo. En vlak odhaja proti Ljubljani, drugi pa proti Mariboru, vmes pa je prav kratak čas. Ljudje se prerivajo pri blaginji, da je veselje in končno se zgodi, da ne dobijo vsi voznih listkov in morajo potem v vlaklu plačevati globo. Naš nasvet je, da se vendar enkrat odpomore temu neredu, da se odpre še ena blaginja, ki jo večinoma ne uporabljajo in namestila nad obema tablicami z napisom »Vlak proti Ljubljani« in »Vlak proti Mariboru«. Upamo, da ne bo zastoj naš apel.

Iz Primorja

a— **Slovenske ulice v Rimu.** Rim se bo po lagoma poslovenil, ali vsaj en njegov okraj. Ze sedaj ima en okraj mnogo slovenskih ulic, t. j. ulic, ki so bile imenovane po naših krajih. Tako imamo n. pr. Krasko cesto, ulico Sv. Valentina, Krasko ulico, Svetogorsko ulico, Vidolsko ulico, Oslavsko ulico in morda še kako drugo. Seveda so vsi ti napis v italijanskem jeziku, toda slovenska nevarnost je spaka, pred katero se nikoli dovolj ne varuje.

a— **Namesto na sejem — v bolnišnico.** 39-letna kmetica Frančiška Širca, doma iz Pliskovce na Krasi, se je te dni peljala v družbi nekaterih oseb iz domače vasi z vozom na sejem v Sežano. Ko so sejmari dospeli v bližino Dutovelj, se je konj, ki je bil vprežen pri vozu, nenadoma splašal, se spustil v divji tek, tako da se je voz končno prevrnil, pri čemer so seveda vsi, ki so sedeli na njem, zleteli na trda tla. Širca je padla tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo ter se precej hudo pobila po glavi in po levi nogi. Ostale osebe so ostale nepoškodovane.

a— **Nepošten poštni uradnik.** Ker je odpiral poštne zavojce in kradel iz njih raznovrstne dragocene predmete, je bil aretiran poštni uradnik J. Gropuso, nameščen pri tržaškem carinskem poštnem uradu. Pri preiskavi v njegovem stanovanju so policijci organi našli celo zbirko raznovrstnih predmetov, svilnenih šalov, finih žepnih robcev, kravat, svilnenih ženskih nogavic, igrač in raznih drobnarij. Gropuso se je sprva zagovarjal, da so ti predmeti njegova zasebna last, končno pa je moral priznati, da jih je deloma ukradel iz poštinih zavojcev. Ker so policijci organi tekom preiskave iztaknili tudi bodalo in nabasan revolver, se bo moral Gropuso, ki je bil odveden v zapor, zagovarjati tudi radi nedovoljene nošnje orožja.

a— **V Ilirski Bistrici** se je po inicijativi z Reke ustanovilo društvo vojnih pohabljenec. V nedeljo se je vršilo blagoslovljenje novega društvenega prapora. Za predsednika društva je bil izvoljen g. Joško Škerlj, za tajnika pa g. Logar.

Če je država dolžnik...

Na davčnem uradu v Senti so se v ponedeljek 13. t. m. odigrali drastični dogodki, ki so vzbudili obilo komentarjev. Tamošnji odvetnik dr. Miloš Ludač je imel gotove terjatve napram državni blaginji za svoje pravne izdatke, nekako v znesku 8000 Din. Dasi vsota ni ravno velika, se je vendar odvetnik dolgo časa zamaral, da bi mu državna blaginja izplačala dolžno vsoto. Ker so vsa njegova prizadevanja ostala brezuspešna, se je končno odvetnik odločil, da vloži tožbo proti državi na izplačilo dolžne vsote. Njegov korak je bil uspešen, kajti sodišče je priznalo njegovo zahtevo in ob sodilo državo na izplačilo označene vsote.

Da bi naposled vendarle prišel do svojega denarja, je odvetnik poiskal sodnega eksekutorja, da bi svojo terjatev zavaroval z zastavo. Sodni eksekutor je šel na delo in se je lepega dne v spremstvu dveh stražnikov pojavil v davčnem uradu ter pozval vodjo urada, naj odpre državno blaginjo, da vzame njeno vsebino v zastavo. Vodja urada se je temu pozivu odločno uprl in je pred blaginjo postavil celo dala oborožena finančna stražnika ter jima ukazal, da morata dohod do blaginje v slučaju potrebe tudi s silo preprečiti.

Toda sodni eksekutor se s tem ukrepom seveda ni mogel zadovoljiti. Odsel je na mestno poglavarstvo, ki mu je takoj dalo na razpolago osem stražnikov. Med obema oboroženima skupinama bi morda prišlo do krvoprelitja, da ni ravnatelj davčnega urada v zadnjem trenutku kapituliral. Sodni eksekutor je nato izvršil svojo nalogo in državno blaginjo zapečatil. Prebivalstvo Sente je sedaj zelo radovedno, če bo država izplačala odvetniku dolžno vsoto in kakšen bo sploh epilog te nenavadne dogodivščine.

Es-ka Jogo Torpedo Bianchi so le najboljše najceneje pri J. Gorec

Vsi na domestniali in oprema.

Prodiranje v polarno ozemlje.

Tekom celega starega in začetkom srednjega veka je bila celo severna Skandinavija neznana in neodkrita zemlja. Norveške naselbine so segale do planote Lofot, kjer je bila zadnja naselbina Halgoland ali Helgoland. Sele leta 870. je odplul Other ali Ottar ob obali proti severu. Tri dni je plul naravnost proti severu in opazoval obalo, ki je bila deloma povsem zapuščenca, deloma pa naseljena s finskimi plemeni. Ko je dosegel skrajno mejo, do katere so sploh kdaj prišli ribiči, je plul še tri dni proti severu in opazil, da se obala nagiblje k vzhodu. Četrti dan je opazil, da se razteza obala proti jugovzhodu — severni rtič Evrope je bil tako prvi prekoračen. Čez naslednjih pet dni je dosegel Ottar do Belega morja k izlivu reke Dvine, toda dalje si ni upal, ker se je bal, da ga finski Bjarmieri napadejo. Čudno, da se tudi za to novo odkrito obalo ni nihče zmenil, dokler ni poskusil sir Hugh Willoughby I. 1553. tu najti severno pot do Kitajske.

Pa niti severni del Baltijskega morja začetkom srednjega veka še ni bil raziskovan. Na zemljevidih iz 11. stoletja je Skandinavija označena še kot otok. — Učenjak Adam Bremsky (okrog 1. 1075) je smatral Kurlandsko in Estonko za otoke, dalje na severu mu je bila Zemlja žen — Terra feminaurum, kjer so živele po njegovem mnenju Amazonke, čijih možje so imeli pasje glave. Sele Wulfstan se je napotil iz Haethuma (brzkone današnji Stettin) proti severovzhodu in dospel do izliva Visle, ki ga je nazval Vzhodno morje. Dalje do polarnih krajev v srednjem veku niso prišli.

Komaj pa je Kolumb odkril Ameriko, ki so jo smatrali takrat še za del Indije, so začeli pomorščaki iskati pot do Kitajske v severozapadni smeri. L. 1496. je odplul John Cabot iz Bristolu ter dospel do severne obale Amerike, za njim sta dospela brata Cortereal mimo severne kanadske obale do Baffinovega zaliva. L. 1504 so pristali bretonski raziskovalci na Novj Fundlandiji in v izlivu Svetega Lovrenca, Giovanni di Verrazano je odkril s francoskimi ladijami leta 1523. izliv reke Hudsona in dosegel 50° severne širine. Leta 1525. si je Estelán Goweze ogledal obalo Kanade, leta 1535. je Cartia pristal ob skrajni meji današnjega Quebeca in Montreala, kjer se je prvič seznanil s kanadsko zimo. L. 1576. je odplul Anglež Martin Frolisher na dveh jadrnicah, da najde pot do Kitajske. Ob obali Grenlandske ga je vodila pot skozi Hudsonovo ožino in Frolisher je bil prepričan, da je odkril severno pot do Kitajske in Moluk-ka. Navotvoril je medene rude, ki jo je smatral za zlato, ter se vrnil v Anglijo. Pozneje se je lotila angleška javnost tega problema. Pot do Kitajske preko Arktide jo je zelo mikala. Londonski trgovci so poslali leta 1585. Johna Davisa, ki je odkril Davisovo ožino dalje od 72° severne širine. L. 1607. je poskusil Henry Hudson dospeti do Kitajske naravnost čez severni tečaj. Prodril je na sever med Grenlandsko in Novo Zemljo, leta 1610. je dosegel Hudsonov zaliv, kjer je zabilta smelega raziskovalca z sinom in osmimi bolnimi spremljevalci strašna zima in snežni metež. Brez hrane in orožja so obtičali nesrečni ljudje v slabo zavarovani koči. Od te ekspedicije se ni nihče vrnil.

Naglo so sledile nadaljeve ekspedicije, vse več ali manj brez uspeha. Tako poznano ekspedicijo Buttona in Ingrama (1612). Baffina in Bylota (1615). Jensa Munka (1619). ki je izgubil v strašni zimi večino svojih tovarišev, dalje ekspedicijo Luka Fola in Thomasa Jamesa (1631—1632). Vsi so iskali kanal ob severni obali Kanade, ki bi jim odprl pot v Tih ocean, toda ves trud je bil zaman. Baffin je dosegel l. 1616. 78° severne širine in šele v 19. stoletju so raziskovalci še dalje poteli severu. Rekord v tem gigantskem boju z naravnimi silami je odnesel zdaj Rold Amundsen, ki sicer ni dosegel severnega tečaja, vendar na že niemova železnova volja in vztrajnost govorita za to, da ne bo miroval prej, predno ne zaplata norveška zastava tudi na severnem tečaju.

✕ **Oproščen morilec.** Delavec v neki dunajski tovarni Georg Kleibel je vzel od žid Hermana Richelesa obleko na obroke, ki jih pa ni redno plačeval. Žid ga je zato seveda tiral in mu pustil zarubiti tudi obleko. To je Kleibla tako razburilo, da je Richelesa umoril. V ponedeljek je moral radi tega zagovarjati pred dunajskimi porotniki, ki so sicer soglasno potrdili vprašanje umora, potrdili pa z 8 proti 4 glasovom tudi dodatno vprašanje, ali je Kleibel ravnal v duševni zmedenosti. Kleibel je bil zato oproščen. Dunajski listi, ki obirno razpravljajo o tej sodbi, izražajo sumnjo, da so se pustili porotniki voditi pri svojem pravdom reku od mržnje proti židovstvu.

✕ **Jupitrova bolezen.** Skoraj vsi veliki filmski igralci trpijo na očesni boleznij, ki jo povzročajo močni žarki svetil in ateljeju. Dosedaj še niso našli zdravilke nobenega sredstva, ki bi preprečilo to zlo. Filmska družba Goldioy je razpisala nagrado v znesku 5000 dolarjev za onega, ki bi iznašel očesu neškodljivo luč ali pa sredstvo proti Jupitrovi bolezni.

✕ **Polet Moskva-Peking.** Pred par tedni je odletelo iz Moskve šest aeroplanov proti Kitajski, od kjer letal je dospelo v Peking trije. Ruski poslanik Karahan je pozdravil letalce z nagovorom, v katerem je dejal, da je zračna zveza med Pekingom in Mosko s tem otvorena. Ostala tri letala so zaostala zaradi defektov na motorjih. Vsa proga znaša nekaj nad 7

Iz življenja in sveta

Kakšno bo vreme v avgustu

Letošnje leto dela vremenskim proročkom hude preglavice. Večkrat se je že pripetilo, da so ugibali in ugibali, pa niso uganili in javnost je bila neprijetno razočarana.

Normalno leto je v Srednji Evropi leto v primeri z ostalimi celinami iste zemljepisne širine dokaj hladno in vlažno. Toplo vreme traja tu in tam navadno samo par dni. Stanje vremena je odvisno od tega, da vlada nad Atlantskim oceanom večji zračni pritisk, nad Islandsko in Severozapadno Evropo pa depresija. S tem smo dobili trajno strmo oceanskega zraka, ki vpliva na vreme pomirjevalno. V toplih poletjih se razvije islandska depresija močnejše, severozapadno-evropska pa slabo, tako, da se preselijo normalni zapadni vetrovi daleč na jug. V hladnih poletjih pa prežene zračni pritisk zapadne vetrove proti severozapadu. Ta situacija vlada letos od polovice junija v Severovzhodni Evropi. Ozemlje Baltskega morja je čisto pod vplivom nizkega zračnega pritiska. Čigar sila je tem večja, ker prihaja v te kraje neprestano tonilejši zrak od Črnega morja. In tako se je zgodilo, da ima Rusija, Finska in Skandinavija del časa visoko temperaturo in suho vreme. Zadnje dni je dosegla temperatura v teh državah 28—30° C. Tudi ob Sredozemskem morju je s presledki razmeroma lepo vreme.

Vreme koncem julija in v avgustu je torej odvisno od tega, kako dolgo bo še trajala ta razdelitev zračnega pritiska z opetovanimi depresijami. Iz razvoja vremenskih prilik v prejšnjih letih lahko sklepamo o bodočem vremenu v letošnjem poletju. Vremenske opazovalnice imajo na razpolago podatke o toploti za 150 let nazaj. Ti podatki veljajo za večji del Srednje Evrope. Razmeroma toplemu maju sledi že od l. 1800 hladnejši junij. Ta pojav so opazovali l. 1829., 1841., 1843., 1854., 1862., 1872., 1891., 1903. in 1906. Leto 1906 je bil avgust normalno topel, vsa druga omenjena leta pa hladna in deževna. Verjetnost, da bo avgust tudi letos hladna in deževna, je torej večja nego nado na leto in toplo vreme koncem letošnjega poletja.

Vremenski proroči so neusmiljeni. Toplega in lepega vremena letos pravzaprav sploh nismo imeli in zdaj nam obeta tudi v avgustu hladno, oblačno in deževno vreme. Nobene škode bi ne bilo, če bi se tudi to pot zmotilo!

Tisočletnica zasedbe Porenja

Nemci so te dni proslavili tisočletnico, odkar je Porenje pripadlo nemški državi. Ta svečanost je vrlo simbolična in to radi tega, ker so baš kraji okoli Rena v zgodovini bili čisto povod številnim bojem med Nemčijo in Francijo. Nemci silno ljubijo svojo Reno, a ne samo reke, ampak tudi vse ozemlje okoli nje in pri tem vedno naglašajo: «Ni Rena nemška meja, ampak nemška reka.» S temi besedami hočejo reči, da živi ob obeh bregovih Rene nemški narod. Na to parolo Nemcev so odgovorili Francozi z geslom: «Rena je meja Francije.»

Radi teh dveh parol je v prošlosti prišlo do mnogih sporov med obema narodoma. Največji francoski državnik Sully, Richelieu, comte Aveux in Colbert, so v politiki napram Nemčiji vedno naglašali, da je Rena meja Francije. Tudi Napoleon se je povzpelo do državniške izreka, da je meja na Reni božanski zakon. Toda dejstvo je, da živi na levi strani reke okoli 6 milijonov Nemcev, ki prav tako kot Francozi prepričevalno zatrjujejo svojo pravico do renskega teritorija.

Z velikimi svečanostmi, ki se vrše v prošlosti te obletnice po vsej Nemčiji, hočejo Nemci dokazati zaveznikom, da Nemčija nikoli ne pozabi na svoje brate na levi strani Rene. Da je to v slabem glasluju z najnovejšim zatrevanjem

njem službene Nemčije o iskrenosti nemške garancijske ponudbe glede zapadnih mej, to nemških nacionalcev niti najmanj ne ženi.

Moderni čudodelniki

«Lectures pour tous» pripovedujejo različne zgodbe o takozvanih modernih čudodelnikih.

V Toursu živi šarlatan, ki postavi bolnika v zarisan krog, ga pokadi in govori nad njim skrivnostne besede. Nekemu drugemu morajo prinesiti bolniki steklenico vode in motvoz. Med različnimi ceremonijami si morajo potem bolniki oviiti čelo z namreženim motvozom. Drugi zdravijo svoje bolnike s kopeljo in z briliem las.

Zdravnik Osty pripoveduje o mladeniču, ki je pri popolnem zdravju trpel v prepričanju, da je bolan. Nobeno zdravilo mu ni pomagalo. Obupan je šel k čudodelniku, ki zdravi z britvijo, in po petnajstem obisku je ozdravel! Znano je, da šarlatani vplivajo na bolnike, zlasti na namišljene, s sugestivnimi sredstvi, kljub temu pa je njihovo »zdravljenje« prepovedano po vsem kulturnem svetu.

Opičji proces v Daytonu

V sodni razpravi proti profesorju Scopesu je branitelj Darrow naglašal, da 14 točk obtožnice ni v skladu z obstoječimi zakoni države Tennessee. Zakon te države je v nasprotju z državno in zvezno ustavo, po kateri je vera svobodna in je zajamčena svoboda govora in tiska.

Zagovornik je nadalje protestiral, ker se je otvorila sodna razprava z molitvijo, s čemur se je skušalo vplivati na porotnike. Na klopek porotnikov sedi namreč 12 pristašev raznih ver in sekt in tudi brezvercev. Nobeden od njih ne pozna Darwinove teorije. Darrow je potem izjavil, da skuša zakon države Tennessee zavreči kolo zgodovine nazaj. Sveto pismo nikakor ne more služiti kot cenzura za vedo. Darrowov zagovor obstaja v glavnem v tem, da ni nasprotja med vero in naukom o razvoju človeštva.

Med številnimi poslušalci se je pojavilo več slučajev negavice, vsled česar se je polastila občinstva panika. Dosej so ugotovili 15 slučajev te hude bolezni.

Po ulicah se vrše neprestani spopadi med pristaši Darwinove teorije in njenimi nasprotniki, ki so v večini. Ti nasprotniki imajo tudi več denarja na razpolago. Najeli so vse kinematografe v mestu in odredili, da se morajo predvajati samo verski filmi. Laiški pridigar, ki pravi, da je »svetopisemski pravka«, se ponuja po ulicah, da preskrbi vsakomur božjo milost in razsvetljenost, ako mu da 40 dolarjev. Ta mož dela izvrstno kupčijo.

Sekta belih evangelistov prireja zborovanja pod milim nebom. Konkurenčna organizacija, črni evangelisti, se odklikuje na svojih zborovanjih s tem, da po vsakem govorniku zasvira godba jazzband. Trušči, ki ga povzročajo, se čuje daleč naokoli. Druga verska sekta pleše okoli drevesa, polnega lampijončkov, in prepeva divje pesmi. Obnašanje vseh teh sekt meji na versko blaznost.

Hiše so prenapolnile lepakov in napisov. «Bog ali gorila». Vedno znova se pojavlja vprašanje: «Ali plačujemo zato davke, da bodo naši otroci izročeni hudici?» Govorniki plesoške sekte grme neprestano isto litanijo: «Pristaši Darwina so vsi skupaj anarhisti, ateisti in prokleti lopovi, ki hočejo pogubiti naše otroke. V peklu ž njimi!»

Govorniki fundamentalistov in modernistov nastopajo pri vsaki najmanjši priliki, kjer vidijo vsaj pet ljudi skupaj. Komaj začne govornik razvijati svoja načela, že pridrvi v njegovo bližino konkurent in začne kričati s še močnejšim glasom. Ljudje ne vedo, koga bi poslušali. V hipu so poslušalci razdvojeni v dva tabora, in pet sekund kasneje razpada bitina. Dečaki pa hodijo po ulicah z opičji repi, ki so si jih obesili zadaj na obleko.

Kakor vidimo, ne manjka sedaj v Daytonu zabave. Senzacija pod senzacijo. Pet minut so pristali Darwin na krmi, potem pa zopet njegovi nasprotniki. To se menja vsake četrte ure. Obe stranki skušata s svojim početjem vplivati na porotnike, da bi se njihov pravdorek glasil njim v prid.

Razsodba v budimpeštanskem škandalnem procesu

Kosztka obsojen na štiri leta.

V torek 14. t. m. se je nadaljevala sodna razprava proti finančnemu nadsvetniku dr. Štefanu Kosztka, ki je lani na javni cesti ustrelil iz ljubosumnosti polkovnika Valeriana.

Državni pravdnik je pobijal obtožbeno trditev, češ, da je streljal v hipni razburjenosti, ko je moral obtoženec vendar prehoditi dvesto minut dolgo pot. Poleg tega pa se je pred stanovanjem še sprehajal ter je streljal na popolnoma nepripravljenega nasprotnika.

Sodni dvor je bil nasprotnega mnenja ter je izrazil svoje stališče v utemeljitvi odklonitve nazirani državnega pravdnika. Po mnenju sodnikov je moral telefonski pogovor še bolj razburiti obtoženca, kar je treba upoštevati.

Končno je bil Kosztka radi uboja, izvršenega v veliki razburjenosti, obsojen na štiri leta ječe. Proti obsojbi sta se pritožila tako državni pravdnik kakor obsojenec. Obsojenec zagovornik je zahteval, naj ga takoj izpuste na svobodo. Kosztka sam je rekel: Že z ozirom na svojega otroka je izključeno, da bi pobegnil. Predsednik pa je odgovoril: Čigav bo otrok, bo določil šele proces za ločitev. Sodišče ni privolilo v izpustitev z utemeljitvijo, češ, da še ni izključeno povišanje kazni, ker se je tudi državni pravdnik pritožil proti razsodbi.

Tajinstveni požigi

Že del časa v okolici Gradca požari na dnevnem redu. Skoraj ni dneva, da ne bi poročali iz te ali one vasi v ožni, ki je upepelil kmetijske hiše in gospodarska poslopja. Vsi znaki kažejo, da gre za sistematične požigalce. Škode je doslej že več milijonov.

Prebivalstvo je zelo zbežano in si ne ve pomagati. Povsod na vaseh so organizirali straže, ki preže noč in dan na zlikovce. Ponoči je naravnost nevarno hoditi okrog hiš, ker ljudje streljajo na vsako sumljivo postavko, ki jo vidijo. Pripetilo se je že, da so zbežani ljudje v temni obstrleli domačine.

Oblastva so sicer prišla nekaj sumljivih elementov, vendar ni še med njimi pravega krivca. Zdi se pa, da je policija z aretacijo trgovca Franca Lukasa požigalca na sledu. Domnevajo, da gre Lukasu za grotne interese, ki jih je zasledoval s požigom. Orožniki so prišli tudi nekaj šolarjev, ki jih imajo na sumu, da so v zvezi s požigi. Nekateri posestniki so dobili grožnja pisma, ki so jih izročili orožnikom. Iz primerjave pisave se je ugotovilo, da je več dečkov v zvezi s temi pismi.

Ker je v torek 14. t. m. zopet začelo goriti v Himmelreichu v bližini Gradca in je jasno, da je bil ožni podtaknjen, se je zganilo tudi vojaštvo, ki podpira sedaj oblastva. Brigadno poveljništvo v Gradcu je dalo na razpolago oddelek čet, ki so začeli na ogroženem ozemlju, kjer se neprestano polajljajo požari, napeljavati polske telefonske vode, da bi lahko takoj obvestili orožnike in vasilce, ako začne zopet kje goriti. V par urah so napeljali vojaši nad 50 kilometrov telefonskih vodov in namestili 17 telefonskih postaj. Na ta način upajo, da bodo kmalu prišli zlikovcem na sled in jih prijeti.

× *Prebivalstvo Chicage* znaša po zadnjem štetju okroglo 2.995.000 duš in ima torej polovico manj ljudi kot Newyork, ki šteje 6.103.000 prebivalcev. Chicage je torej po številu prebivalcev peto mesto na svetu. Pred njim so le London, Newyork, Pariz in Berlin.

× *Krvno maščevanje v Nemčiji.* V Steinsbergu pri Trierju je umoril osemnajstletni delavec Peter Trampler na javni cesti svojo teto s kolo. Truplo je nato razsekalo. Svoj zločin je izvršil zato, ker je sin umorjene zabel pred dvema letoma njegovega očeta. Morilca so zaprli.

× *Delež frizura pred sodiščem.* Lanskega avgusta si je dalo 10 mladih bolničark v Columbusu v državi Ohio ostriti lase po najnovejši modi. Zato so bile na mestu odpuščenosti iz službe. Rekli so jim, da se ne bodo mogle vrniti v službo, dokler jim zopet ne zrastejo lasje. Medtem je začela deleža frizura svoj pohod po vsem svetu in je postala splošna moda. Lepega dne so prišle vse bolničarke v Columbusu v bolnišnico s kratkimi lasmi. Njihovi predniki ni ostalo nič drugega, kot da ugrizne v kislno jabolko in jih obdrži v službi. S tem pa zadva lani

odpuščenih strežnic se ni bila končala. Teh 10 bolničark je namreč vložilo tožbo proti vodstvu bolnišnice zaradi odškodnine, ker so bile toliko časa brez službe po krivdi prednice. Sodnik je ugodil tožbi in obsodil vodstvo bolnišnice, da mora izplačati vsem lani odpuščenim bolničarkam zaostalo plačilo, torej skoraj za eno leto.

× *Pohištev zakonov Lederer.* Te dni se je vršila v Budimpešti javna dražba pohištev morilske dvojice Lederer. Prodan je bil tudi divan, na katerem je bil umorjen prekajevalec Koudelka. Največ so kupili sorodniki.

× *Za pomilostitev Angersteina.* Iz Limburga poročajo, da namerava Angersteinov zagovornik vložiti prošnjo za njegovo pomilostitev. Angerstein je izjavil, da se ne bo protivil prošnji za pomilostitev in sicer iz ozirov na svojega brata.

Ženski svet

Ženski pokret na Poljskem

V juniju se je vršil v Varšavi V. letni kongres poljske «Narodne ženske organizacije», ki zavzema med vsemi ženskimi društvi najodličnejše mesto v Poljski. Kongresa se je udeležilo 176 delegatkin iz cele države. Otvorila ga je poslanica dr. Baliczka, ki je v svojem pozdravnem govoru naglašala, da sta med prisotnimi delegatkinami dve odlični članici, ki sta baš te dni dobili visoko odlikovanje «Polonia Restituta», in sicer ga. Demelova iz Lvova, ker je zbrala 12 vagonov srebra in 2 in pol vagona zlata za polsko Narodno banko in ga. Wronska iz Radoma, ki se je odlikovala z dolgoletnim uspešnim prosvetnim delom.

Poročila funkcionark so ugotovila, da je bilo društveno delovanje v preteklem poslovnem letu zelo plodovito. Ustanovljenih je bilo 18 novih podružnic, tako da ima društvo sedaj ravno 200 organizacij po vseh večjih krajih republike. Društvo je zelo intenzivno delovalo na prosvetnem polju in je pridilo 1868 javnih predavanj. Društvo posveča veliko pozornost zlasti življenju na kmetih. Ustanovilo je več čitalnic za seljake in prirejal predavanja pred cerkvijo po službi božji. Vsako društvo ima svojo dvorano za žensko delo, knjižnico in čitalnico. Organizacija je nadalje ustanovila dve ljudski univerzi, 18 knjižnic, priredila 24 tečajev za analfabe, 12 središč za kolportiranje časopisov in knjig, 56 podeželskih odrov, 6 koncertov, 139 manifestacij ob raznih prilikah in 5 razstav ženskih del. Ekonomsko sekcija organizacije je ustanovila 157 klubov, pri katerih so se članice pripravljale za razna praktična gospodinjstva dela.

Organizacija pa je tudi socialnim problemom posvečala obilo pozornosti. Vzdržuje bolnico za siromašne bolnike, zavetišče za porodnice, deluje v odboru proti tuberkulozi, v odboru za zaščito male dece, za zaščito obsojenec in v odboru proti trgovini z dekleti. V zadnjem času pa posveča organizacija mnogo pozornosti tudi emigrantom.

Moderna Japonka

Japonka je dražestna, majhna in ima, če spada k aristokratskemu tipu «kozu» dolgo, ozko obličje, velike oči, majhna usta, visok in ožek nos. Če pripada bolj navadnemu tipu — «satsuma», je njen obraz širok, oči tiče globoko v čelu, nos je nizek in širok, usta mesnata, poteze na obrazu grobe. Tako lahko rečemo, da so lepe, izredno lepe in grde, naravnost nepopisno grde Japonke. Razmerje med lepoto in ostudnostjo je na Japonskem isto kakor v Evropi. Seve pojem lepote se v Evropi ne ujema z onim na Japonskem. Grda noga ali neokretna hoja za Japonca še ne pomeni, da je ženska grda. Debeli stegna in grda ramena pa so za Japonko fatalna. Trditve, da velja ženska na Japonskem za drugovrstno bitje in da Japonci nima smisla za žensko lepoto, je napačna. Japonci pravijo: «lepa ženska vzbuja strah».

Kdor črpa informacije iz ilustriranih listov, bi mislil, da je ženska emancipacija na Japonskem v polnem raz-

«Ženski svet». Sedma številka prinaša sledečo vsebino: Srečko Kosovel: Obrazi in duše XXV. Utva (Ljudmila Prunkova); Utva: Dve debeli solzi, Idila; Tolovaji, (Psmi); — Fr. Bevk: Ubožica; Tone Gaspari: Čvetička pisma; — A. Negri-Gradnik: Dekla Iv. Vovk: Dostojevski in njegove žene; — M. Bartol: Jugoslovenske umetnice; — Karolina Bulovecva; (S) Naši ženski zavodi; Vida: Porcelan; dr. Fr. Debevc: Osnovni nauki o kosmetiki. Izvestja: Naše delo; — Po ženskem svetu; Materinstvo; Higijena; Gospodinjstvo; Kuhinja; Iz naše skrinje; Književna poročila. Priloga prinaša zopet lepe motive za rišanje, krog in vzorci vezanja za roket. Vprašanja, odgovori in pogovori. «Ženski svet» izhaja že tretje leto v Trstu. Bogata in pestra vsebina lista kakor lepe in praktične priloge za ročna dela; vse to dela list tako prikljupljiv, da se je tudi v Jugoslaviji povsod do tako visokega števila naročnic, kakor še doslej noben drug slovenski ženski list. Naroča se pri Upravi za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20.-I. Letna naročnina Din 64, polletno Din 32. Novim naročnicam so na razpolago še vse letošnje številke.

Adrian del Valle:

Strah

Sedeča kakor navadno v udobni jedilnici, sta molče tratila čas, ki je še preostajal do ure, ob kateri sta običajno legla spat. Don Antonio je čital, njegova žena je šivala; oba sta pa od časa do časa pokimavala, ker ju je premagala dremota. Tiho je vstopila Ivana, postavila na mizo skodelice, iz katerih se je kadilo, in rekla:

«Gospod, prinesla sem čaja!»
«Dobro, dobro! Ali si ga osladila?»
«Seveda! Ali želite še česa?»
«Ne, lahko greš spat.»

Zeleča lahko noč se je Ivana oddaljila; nekaj časa je bilo še slišati njene izgubljajoče se korake po lesenih stopnicah, vodečih v podstrešje.

Antonio je vzel skodelico in srknil nekoliko čaja, nato se je udobno zleknil v naslanjač, si popravil naočnike in začel zopet čitati. Nenadoma se je obrnil k svoji ženi in je zaklical: «Marta! Marta!»

Žena, ki je bila znova nekoliko zasremala, se je sunkoma stresla, preplašeno se je vzravnila: «Oh, kako si me prestrašil!»

«Veš, kaj sem čital?»
«Gotovo zopet kako laž!»
«Ne, ne; to je zelo važna stvar. Namreč o tatovih in roparjih.»

«Za božjo voljo, o tatovih!»
«Vse kaže, da se klati cela tolpa po naši okolici. Sinoči so vlomili v Miguelovo vinarno; ukradli so ves denar, razne malenkosti, pa še konja so mu odpeljali.»

«Jezus Kristus! To je strašno!»
Govorila sta še nekaj časa o tej stvari, dokler nista snovi popolnoma izčrpala; potem sta zopet nekoliko zadremala. Pa je Marta naglo odprla oči. Odložila je šivanje, razdehala, pomencala si oči in poklicala moža: «Pusti že novine!» Antonio ni odgovoril. Z brado, na prsi poveseno, z rokama, prekrižanima na čepisu, je spal, kakor da je v pernichi.

Marta ga je stresla. «Zbudi se človek, čas je, da greva v posteljo!»
«Kaj? ... A tako, malo sem zadremal... Res, čas je, pa pojdiva! Ali so vrata zaklenjena? Je zapora zapahnjena?»

«Da!»
«Dobro, vzemi torej luč!»
Marta je segla po svetilki, ali še preden jo je dosegla, je nekdo krepko udaril po vratih.

Mož in žena sta se preplašena spogledala. Njuna hiša je stala na samotni in je bila oddaljena od glavne ceste. Poset v tej nočni uri se jima je zdel sumljiv. Zadolcel je še močnejši udarec na vrata. Antonio je preudarjal, končno je stopil proti vratom,

«Za Boga, ne odpiraj!» ga je ustavila žena.

«Šaj ne odpre. Vprašati pa vendar moram, kdo tako razbija.»

Po prstih se je prikradel do vhoda; zadrževal je dih je prisluškoval. Tretji udarec na vrata ga je tako prestrašil,

da je odskočil in zakričal: «Kdo je?»
Globok, nekoliko zamolkel moški glas mu je odgovoril: «Popotnik, ves zmučen in bolan, ki je zgrešil pot...»

Prosim vas, da mi privoščite prenočišče za nočeno noč!»
Žena, vedno bolj preplašena, mu je pošeptala: «Ne odpiraj, prevariti nas ju hoče, tat je!»

Antonio je odgovoril glasno: «Človek, tu ni gostilna!»

«Vem, zato pa prosim prenočišča kot milost, ki sem jo pripravljen nagraditi.»

«Mesto ni več daleč, kvečjemu pol milje.»

«Ne morem več stati na nogah.»
«Le poizkusite!»

«Bolan sem... Mrzlica me trese. Za božje usmiljenje, odprite!»
«Zaman se trudite. V tej nočni uri ne odprem nikomur!... Tujec se ni odstranil, bilo je slišati njegovo težko dihanje. Antoniju in Marti se od strahu spači obraz in nista od groze strmečih oči odmaknila od vrat. Na ponovne in pretrgane udarce sta preplašeno odskočila.

«Ze zopet? Kaj hočete?» je klical Antonio, trudeč se, da bi dodal svojemu glasu odločnosti.

«Usmilit se me, imejte sočutje z bližnjim! Dajte mi vsaj požirek vode, strašna žejna me muči.»

«Nimamo vode! V mestu dobite vse.»

Nova tišina, včasih pretrgana s šepetom nerazumljivih besed, ki jih je izgovarjal trdovratni popotnik. Nato je začel iznova klicati in prositi. Ko je videl, da mu na noben način ne odpro, je začel udrihati z vso silo in kričati kakor blazen: «Odprite! Odprite!»

Zakonca sta bila skoraj ob pamet od samega strahu. Postavila sta za durmi celo barikado miz in stolov; nato sta se oborožila, on z lovsko puško, ona s sekuro.

«Spravite se odtod, ako nečete, da vas ubijem kakor psa!» je rjovel Antonio. Žena pa je kričala: «Poberi se, poberi se, postopač, razbojnik, tat!»

Ali neznanec je začel iznova, dasi s slabotnejšim glasom moledovati: «Vode, dajte mi vodo!»

Naposled je prestal klicati. Bilo je slišati, kako odhaja z opotekajočimi se koraki...

Bleda svetloba vzhajajočega dne je prinesla nekaj miru njunim razdraženim mislim; prvi žarki solnca pa so jim prepodili poslednje ostanke blazne groze in strahu. Odločila sta se, da previdno odpreta vrata. Ko sta jih odprla, sta zagledala na pragu debelo listnico. Antonio jo je pobral in je pogledal vanjo. Bili so v njej neki papirji in precej denarja.

«Čegava je neki ta listnica?» je vprašal ženo.

«Bržčas jo je pustil tat,» je odgovorila žena.

Medtem sta prijezdila mimo njuna hiša dva orožnika.

«Dobro jutro, don Antonio!» je pozdravil orožnik. «Ali veste, kaj je nevega?»

«Prav ničesar ne vem,» je odgovoril Antonio nekoliko preplašen.

«Prav blizu tukaj smo našli truplo nekega reveža, a brez najmanjšega znaka nasilja.»

«Kaj mi poveste? Pa je v resnici mrtev?»

«Prav gotovo — ker je popolnoma pozabil dihati... Pa z Bogom!»

«Z Bogom!»

Ko sta se orožnika oddaljila, je rekel Antonio ženi, kazaje denarnico: «Kaj pa napraviva s tem?»

«I kaj? Bedak!... Obdrživa jo!»

Gospodarstvo

Težkoče pri carinjenju lesa pri izvozu

Po tarifi so podvržene izvozni carini samo naslednje vrste obdelanega lesa: kostanjev les, hrastovi pragi, hrastove grede in hrastovi direci. Misli bi bilo, da ne bo pri carinjenju teh štirih vrst lesa nikakih težkoč in da bo šlo vse gladko. Toda beseda direci (direk) povzroča lesnim trgovcem, posebno pa carinjskim uradnikom, mnogo sitnosti. Nihče si ni na jasnem, kaj pomeni prav za prav direk. V Sloveniji je ta beseda neznana, v Srbiji pa poznajo pod direkom različne vrste obdelanega lesa. Ta beseda je vzgled, kako nepremišljeno se izdelujejo pri nas tarife. Beseda direk je bila mogoče znana tistemu, ki je prvi napisal tarifo, a vsem drugim je ostala do danes neznana.

Tukajšnji trgovci trdijo, da les, ki ga oni izvažajo, nima z direci ničesar opraviti. Nekateri so mišljenja, da so direci debeli plohi, drugi pa, da je to neka vrsta tramov.

Sele po inicijativni tukajšnje Trgovske in obrtniške zbornice je dobila carinarnica poloficijelno obvestilo, kaj so direci. Toda to je zopet v nasprotju s tarifo. Če so direci otesani koli do 2 in pol m dolžine, na enem koncu neobdelani, kakor jih rabijo za ograje, potem sploh ni potrebno, da so imenovani v tarifi in da se je določila posebna postavka za to vrsto lesa, ker se tak les sploh ne izvažajo. Pri sestavljanju izvozne tarife treba rabiti izraze, ki jih rabi ljudstvo, ali pa take, ki se rabijo v trgovini. Radi tega izraza so bili nadlegovani jezikoslovci in tudi vsi besednjaki prezačeni, a še danes nimamo prave definicije za besedo direk. V interesu lesne trgovine bi bilo nujno potrebno, da generalna direkcija carin v Beogradu končno pojasni pomen te besede.

Poslabšanje italijanske trgovinske bilance

Italijanska trgovinska bilanca se je v letošnjem letu zelo poslabšala, kar je razvidno iz naslednjega pregleda uvoza in izvoza v prvih štirih mesecih t. l. v primeri z enako dobo lanskega leta (zaokroženo navzgor):

	Uvoz		Izvoz	
	1925	1924	1925	1924
Januar	1828	1171	1119	843
Februar	2073	1565	1403	1100
Marc	2587	1511	1480	1211
April	2600	1572	1343	1198
Skupno	9088	5819	5346	4352

Kakor vidimo iz te tabele, je vse štiri mesece t. l. uvoz močno naraščal, dočim je izvoz sicer naraščal v manjši meri do marca, aprila pa je zopet znatno padel. Uvozni višek je po gornjih številkah dosegel konec aprila 3742 milijonov lir, kar pomeni napram enakemu času lanskega leta povečanje pasivnosti za 276 milijonov lir.

Po količini je v prvih štirih mesecih t. l. narašel napram enaki dobi lanskega leta uvoz od 5.81 milijona na 7.58 milijona ton (to je za 1.77 milijona ton), a izvoz le od 1.43 milijona na 1.48 milijona ton (to je za okrog 0.05 milijona ton). To se pravi: uvozna količina se je povečala za 30 %, izvozna pa le za 3 %. To izredno povečanje uvoza sta zakrivila predvsem lanska žetev in obogatitvena prehranjevalna politika. Zlasti pšenice se je moralo uvoziti v prvih štirih mesecih t. l. okroglo 1.2 milijona ton napram 0.6 milijona ton v enakem času predhodnega leta. Še bolj se občuti ta uvoz pšenice po vrednosti, kajti povečal se je od 614 na 2154 milijonov lir.

Od živih beležijo nadalje močan porast mesa, sladkor, turščica in oves, a nazadovale je uvoz goveje živine in svinj.

Od sirovin za industrijo beležijo porast uvoza: bombaževina, juta, železni sekanči, lito železo, baker, svinec, svobodni premog (poleg reparacijskega), les, bencin, destilacijski ostanki, mineralna olja, sirove kože, celuloza in umetna gnojila. Nazadovale pa je uvoz naravnih volne, sirovega tobaka, fosfatnih rud kakor oli za mazanje.

Od izgotovljenih fabrikatov zaznamujeta bombažna tkanina in umetna svila majhen porast uvoza.

Pri izvozu beležijo napredek predvsem dva zelo važna italijanska izvozna predmeta, namreč bombažna tkanina in svila preja. Povisek izvoza kazujeta nadalje naslednji proizvodi: kmetijstva in kmetijske industrije: goveja živina, kokoši, sir, sveže in posušeno južno sadje (citroni, oranže in podobno), posušene smokve, sadje, tomatne konzerve, oljivo olje, jagajčice ter jarcje kože in travniška semena; potem naslednji industrijski proizvodi: volne, tkanina, umetna svila, svileni in polsvileni tkanini, svileni til in krep, esence, južnega sadja, citronova kislina, viskoka kamenova kislina, avtomobili, usnjate rokavice, gumijasti fabrikati, klobuki in slamiški ter kumbi; od rudarskih proizvodov: cinkova ruda, marmor in alabaster.

Nazadovale pa je izvoz grozdja, sladkorja, pšenice, riža, moke, mandeljev, oreh, vina, pogajč in semenskih oljnih tropin, konoplje, bombažne preje, sirovih kož, žvepla in živega srebra.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (16. julija.)
Pšenica: baška, nova, avgust-september, 10 vagonov 312.50. Turščica (vsega 14 vagonov): baška 190; baška debela 195; sremska 195. Tendencia popuščajajoča.

Ljubljanski živilski sejem (15. t. m.)
Dogo: 162 konj, 5 žrebet, 50 volov in bikov, 26 krav, 12 telet, 1 koza in 135 prascev za rejo. Cene za kg žive teže: voli I. 8, II. 7.50 III. 7, krave, debele 6, za klobase 3.50 do 5.50, biki 6.50, teleta 10 — 11 Din. Konji od 4000 — 12.000 Din za par; žrebeta 1300 Din komad; prasci za rejo, 6 — 9 tednov stari 100 — 150 Din komad. Prodanih je bilo 26 konj, 8 telet, 32 volov, 4 biki, 18 krav in 67 prascev.

Dunajska borza za kmetijske produkte (15. julija.)
Zaradi močno poraslih cen na ameriških termijskih borzah se zadnje dni uveljavlja razpoloženje za oddajo blaga, ker se smatra, da so poročila o suši in požarnih škodah močno pretirana. Razpoloženje na evropskih tržiščih je precej prilajnejše, ker slabo vreme ovira žetev in je še malo novega blaga na razpolago. Iščo se zlasti promptno blago. Na dunajskem tržišču je kupčija zaradi manjših dovozov majhna. No tirajo za 100 kg v šilingih vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: s Petišja, nova 45.50 — 46, Manitoba III 55.50 do 56, Rosafé 52 — 53; rž: domača, nova 39.50 — 40; turščica: 32.25 — 33.25; oves: Plata 43 — 44, severnoameriški 44 — 45; moka «s»: domača 84 — 86, madžarska 83 do 84.50, ameriška 83 — 86; krušna moka: domača, I. 69 — 71.

Znižanje carinskega nadavka. Iz Beograda poročajo: Od 16. t. m. je znižan carinski nadavek od 1100 na 1000%. Pri carinjenju blaga se torej ne plača več 1 zlati dinar z 12 nego z 11 dinarji v papirju.

Glavna skupščina Zagrebskega zbora se je vršila v sredo zvečer v Zagrebu pod predsedovanjem družbenega predsednika dr. Frangeša. Med drugim se je sklenilo da bo uprava v bodoče prirejala letno najmanj dve stalni razstavi. Predsednik dr. Frangeš je stavil skupščini predlog upravnega odbora, da se podvzamejo koraki za prireditve velike občne gospodarske razstave iz cele države, ki bi trajala več mesecev. Na tej razstavi naj bi se pokazalo vse, kar se v naši državi producira. Skupščina je predlog pozdravila ter prepustila upravni odboru, da ta načrt izvede.

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Avstrijo se bodo nadaljevala, kakor javljajo iz Beograda, v najkrajšem času. Kot eksperta za ta pogajanja je Centralna industrijskih korporacij določila svojega tajnika dr. Cvetka Gregorčiča.

Trgovska deklasifikacija izvoznega lesa. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse izvoznike lesa v svojem področju, da je dne 15. julija t. l. stopila v veljavo tarifna deklasifikacija za izvoz lesa od razreda B na razred C za vse prehode preko državne meje. S to deklasifikacijo, ki velja do 1. septembra t. l. se znižata tarifa za približno 30%.

Stanje posevkov in živine. Po objavi ministrstva za poljedelstvo in vode je bilo stanje ozimnih in jarih posevkov v drugi polovici junija v celih kraljevini povprečno zelo dobro. V posameznih oblastih je bilo stanje celo odlično. Enako je bilo občno stanje rastlin za krmo, travnikov in pašnikov ter vinogradov, dočim je stanje sadovnjakov dobro. Stanje živine je bilo povprečno.

Položaj na trgu jajec. Na zunanjih tržiščih je opažati zadnje čase zopet večje količine jajec. Zlasti veliki so dovozi iz Rusije, kar je povzročilo oslabljenje cen. Tudi v naši državi je produkcija zopet nekaj večja, toda izvoz je precej majhen radi visokih cen, ki ne konvenirajo inozemstvu. Povprečno se gibljejo v naši državi nakupne cene med 0.80 — 1 Din komad. Z Nemčijo in Švicco se trguje na bazi 165 švicarskih frankov za zabojo. Cene v veletrgovini na Dunaju so padle na 1400 ak za komad. Zaradi carske vojne med Nemčijo in Poljsko se dosejajo v Nemčiji prilično dobre cene, ker mora poljsko blago plačevati 25 zlatih mark carine za zabojo. Na ta način je poljski izvoz v Nemčijo otežkočen. Zaradi tega so tudi izglei, da se bo naš izvoz v Nemčijo povečal.

Znižanje cen kruhu, sočivju in zelenjavi v Zagrebu. Iz Zagreba poročajo: Pekarska zadruga je na zahtevo mestnega poglavarstva znižala cene kruhu. Beli kruh se bo odslej prodajal po 6.20, polbeli po 6 in črni po 5.25 Din za kg. Dalje je tržno nadzornišvo pozvalo k sebi zagrebske vrtnarje in jim odredilo naslednje znižane cene: fižol v stročju 4 (prej 5) Din, zelje 3 (prej 4), krompir 2.50 (prej 3) Din za kg, zelena paprika 0.50 (prej 1) Din za komad.

Zanimanje Avstrije za našo volno. Po poročilu našega ministrstva za zunanje posle se je v Avstriji pojavilo živahno zanimanje za sirovo volno iz naše kraljevine. Zadevna natančnejša pojasnila daje naš generalni konzulat na Dunaju.

Znižanje obrestne mere češkoslovaškega emislijskega zavoda. Po vestih iz Prage je bančni urad finančnega ministrstva znižal bančno rato za pol odstotka na 6.5 odstotka.

Ukinitev izvoznih carin v Poljski. Poljska vlada je z 9. t. m. ukinila izvezno carino na oljne plemenke, konje, trepetlikovno za papirno fabrikacijo, laneno seme in repno seme. Izvezna carina na rž, pšenico, ječmen, oves in moko vseh vrst (z izjemo krompirjeve moke) stopi s 1. avgustom iz veljave.

Izglei ameriške žetve. Po poročilu kmetijskega urada v Zedinjenih državah o stanju žetve dne 1. julija je znašal z ozimno pšenico obdelanih areal 32.8 milijona ekrov, to je za 10% manj kakor v letu 1924. Pričele se ceni na 404 milijone bušlov to je za 32% manj kakor v letu 1924. Z jaro pšenico se je obdelalo 21.1 milijona ekrov (za 19% več kakor v predhodnem letu).

tu in za 12% več kakor v povprečju petih predhodnih let.

Težka kriza dunajskega obrtništva. Z Dunaja poročajo: Gospodarski položaj večine dunajskih obrti je obupen. Pretežna večina je popolnoma brez posla. Ta kriza obrtnega stanu se izraža posebno v naraščanju bolezenskih in smrtnih primerov med obrtniškim moštvi.

Alpinska montanska družba brez dividende. Na seji upravnega sveta Alpinske montanske družbe na Dunaju je sporočil predsednik, da se zaradi občutne krize razpeščanja za prošlo poslovno leto ne bo mogla razdeliti dividenda.

Urad za zunanjo trgovino v Italiji. Italijanski ministrski svet je odobril ustanovitev urada za pospeševanje zunanje trgovine. Svrha tega urada bo zbiranje in objavljanje vesti, ki bi bile v korist razvoja domače trgovine.

Ugodno stanje sladkorne pese v Nemčiji. Po poročilu Lichtovega statističnega biroa je stanje sladkorne pese zbog prilično ugodnega vremena povoljno, mestoma celo dobro. Mrčes je razširjen le v posameznih krajih.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 21. julija ponudbe glede dobave 1000 kub. metrov mehkega rezanega lesa. (Pogoji na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije). Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 3 avgusta pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 500 komadov bobin svilenega papirja; 12. avgusta pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave materiala za razsvetljavo in sestavnih delov svetilnik; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave orodnih strojev. Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Borze

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčjski zaključki): **Vrednote:** 7% posojilo 67—0, Volna škoda 239—0, Celjska posojilnica 201—205, Ljubljanska kreditna 225—250, Merkantila 101—105, Praštediona 805—810, Kreditni zavod 175—185, Strojne 104—130, Trbovlje 340—350, Vevče 100—109, Stavbna družba 165—180 4½% zastavni listi Kranjske dež. banke 20—0, 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 20—0. **Blago:** les: trami, 3-3-9-11, izbrano blago, fco meja 0-330; deske, 20, 25 mm, monte, fco meja 0-500; bukova drva, 1 m dolžine, fco nakladalna postaja 3 vagoni (20); poljski pridelki: pšenica Hardwinter II., fco Postojna trans. 0-405, turščica slavonska fco Vinkovci 0-205; rž lombardska, fco Ljubljana 0-360, krompir, novi, fco štajerska postaja 0-85.

ZAGREB. Od bančnih papirjev se je dalje iskala v večji meri Eskomptna. Jugo je danes malo slabela. Trbovlje so poskočile na 355. Volna škoda promptna je bila sklenjena po 239-240, za ultimo t. m. po 240, in za december po 252. Za oktober se je iskalo blago po 246. — Din ar je jutraj v Curihu neznamo popustil. V Zagrebu se je poslovalo na bazi 9.02 napram 9.05 včeraj in so torej devize za malenkost porasle. Na vesti, da se je Italija mednarodno okrepila, ji je v Zagrebu v početku sestanka poskočil tečaj na 214, a po vestih o ponovni mednarodni oslabilosti je padel zopet na 212.5 po borzi se je ponujalo blago tudi po nižjem tečaju. Povpraševanje je bilo danes malo živahnije. Blaga je bilo prilično in tudi Narodna banka je dajala blago v posameznih čekih. Skupni promet je znašal 5.5 milijona Din. Notirale so devize: Amsterdam 2275-2305, Dunaj 797.5-809.5, Italija izplačilo 212.2-215.2, London izplačilo 276-279, ček 276-279, Newyork ček 56.54-57.34, Pariz 265-270, Praga 168.15-170.55, Švica 1104-1114, valute: dolar 55.77 in pol do 56.57 in pol; efekti: bančni: Trgo 875-9, Eskomptna 105.5-106, Kreditna Zagreb 105-108, Hipo 56.25-57.5, Jugo 96-96, Ljubljanska kreditna 235-250, Praštediona 807.5-810, Elmo 160-162.5, Slavenska 69-70, Srpska 130-131, industrijski: Eksploatacija 34-39, Dubrovačka 580-590, Šeferana 510-520, Slavonija 49-50, Trbovlje 345-360, Vevče 100-0; državni: 7% posojilo 65-0, agrarne 38.5-0, Volna škoda 239-242.

BEograd. Ponudba deviz slabša. Narodna banka je krila povpraševanje v devizah na Švico. V ostalih devizah slab promet. Vse devize so bile neznamno krepkeje. Notirale so devize: Amsterdam 2280-2290, Berlin 1350-1365, Dunaj 802.5-803.5, Bukarešta 0-27.75, London 277.40-277.63, Italija 212.50-213.25, Newyork 56.90-56.95, Pariz 270-272, Praga 169-169.25, Švica 1107-1108.

CURIH. Beograd 9.05, Newyork 515.10, London 25.0375, Pariz 24.325, Milan 19.15, Praga 15.25, Budimpešta 0.007255, Bukarešta 2.50, Sofija 3.725, Dunaj 72.65, Berlin 1.226, Varšava 98.625.

TRST. Efekti: obligacije Juljske Kralje 70.50, Zivnostenska 310, Assicurazioni Generali 12.380, Riunione Adriatica A 3800, Riunione Adriatica B 3850, Cosulich 327, Dalmacija 340, Libera 510, Lloyd 5600, Oceania 186, Tripovich 490, Dalmacija cement 620, Split cement 475, Krka 415; devize: Beograd 47 — 47.50, Dunaj 375 — 390, Praga 79.25 — 80.25, Pariz 126.50 — 127.25, London 130.75 — 131.25, Newyork 26.90 do 27.10, Curih 521 — 525; valute: dinar 46.75 — 47.50, 20 zlatih frankov 105 — 108, zlati lira 523.21.

DUNAJ. Beograd 12.475 — 12.485, Berlin 168.74 — 169.34, Budimpešta 99.62-100.02, Bukarešta 3.4375 — 3.4575, London 34.50 do 34.60, Milan 26.35 — 26.47, Newyork 709.35 do 711.85, Pariz 33.47 — 33.63, Praga 21.04 do 21.12, Varšava 135.65 — 136.15, Sofija 514 — 518, Curih 137.71 — 138.21, dinarji 12.42 — 12.48.

PRAGA. Beograd 59, Berlin 804.50, Rim 125.50, Budimpešta 4.6675, Pariz 159.625.

London 164.10, Newyork 33.75, Curih 656.75, Dunaj 475.75, ital. lire 126.25, avstr. šilingi 473.50.

BERLIN. Beograd 7.37, Dunaj 59.06, Milan 15.58, Praga 12.42, Newyork 4.195, Curih 81.45.

NEWYORK. (Ob 18; po našem ob 24.) Beograd 1.76, Italija 3.72, London 4.68 in ena osminka, Švica 19.42.

LONDON. (Ob 10.30) Beograd 277, Italija 130, Newyork 486.12 in pol, Švica 25.04.

Sokol

Razvite naraščajeskega prapora Sokola v Dol. Toplicah dne 19. julija se vrši s sledečim sporedom: Predvečer dne 18. julija bakljada in podoknica sestro kumici M. Sitarjevi. Dne 19. julija ob pol 14. uri skušnje prostih vaj pred telovadnico. Ob pol 15. uri odhod Sokolstva izpred telovadnice na slavnostni prostor, ob 15. razvite prapora in nato povorka. Po povorki javna telovadba, pri kateri nastopi svetovni prvak br. Leo Štukelj. Po končani telovadbi se vrši narodna veselica. Ker so železniške zveze na vse strani zelo ugodne in je naprošena za udeležence polovična vožnja, je pričakovati od strani bratskih društev, kakor tudi od naprednega občinstva velika udeležba. Udeleženci imajo lepo priliko, da si ogledajo popolnoma prenovljeno in komfortno urceno termalno kopališče. 1478

Sport

Ralph J. Hoke:

Sportni katekizem

Sportni učitelj g. Ralph Hoke, ki vodi te dni lahkoletske treninge za ljubljanske sportnike je priznan teoretičen in praktičen sportni strokovnjak. Pred vojno in med vojno je deloval v Ameriki, kjer si je pribral častno ime tudi kot tekmovalac, zlasti v metih, nato je bil sportni učitelj v berlinskem «Stadionu», sedaj pa je že tri leta lahkoletski učitelj Haška, Marathona in Policijskega sportnega kluba v Zagrebu.

Vsako, ki se hoče aktivno udeleževati v sportnem življenju, mora predvsem redno in solidno živeti, skrbeti za splošno telesno vzgojo in sistematično trenirati.

Za doseg velikih uspehov je počitek prav tako potreben kot delo. Tudi za sportnika je spanje važen faktor. Čim dalje je delo, tem daljši mora biti tudi počitek. Normalno znaša doba počitka 9 ur in sicer je za noč spanje najugodnejša doba od 10. zvečer do 7. jutraj. Spite, če le mogoče, na desni strani in opustite v trenutku, ko se vlečete k počitku vse razburilne misli. Ne porabljajte tudi nikakih sredstev za boljše spanje, kajti taka sredstva vzbujajo vedno le reakcijo. Za časa spanja skrbite za toploto telesa; ako ne morete spati, pojdite nekaj večerov kasneje k počitku. Popoldansko spanje je slabo, ker ovira prepotrebno nočno spanje. Skrbite, da je v sobi dober zrak. Zjutraj se lahko masirajte in izvajate po možnosti vsaj 10 minut gibalne in dihalne vaje.

Važno vprašanje tvori tudi prehrana. Človeško telo rabi hrano, počitek in delo. Mišice, ki se ne gibljejo, oslabe in polagoma zamrejo. Hrana dopolnjuje telesne moči, to je nadomešča energijo, ki je bila v mišicah porabljena z delom. Toda tudi hrano je treba uživati ob pravem času in redno. Zajtrkuj ob 8., obeduj ob 13. in večeraj ob 18. Jejite zmerno in točno, potem ostane tudi telesa normalna. Najboljša je mešana hrana. Ne uživajte težko prebavljivih in ne razdražljivih jedil, ampak mnogo sadja in tudi sladkarij. Opojne pijače so za sportnike škodljive. Pijte le limonado, lahek čaj, čokolado in ne premočno kavo. Pred tekmovalnjem jejte vsaj štiri ure poprej. Za popolno prehrano hrane je treba 24 ur. Tudi kajenje je za sportnike sila škodljivo. Ne kadite, ali pa reducirajte kajenje vsaj na minimum.

Za vsakega sportnika je važna tudi splošna telesna vzgoja. Glavne lastnosti vsakega tekmovalca morajo biti: moč, hitrost, vztrajnost in spretnost. Uporabljati moč znači: premagovati ovire. Pri teku moraš tezo telesa spraviti in vzdržati v gibanju, pri skoku tezo telesa dvigniti in pri metu premagati tezo orodja. Svojo moč vzgajati znači dati miškulaturi večje delo, kot ga ta navadno izvršuje.

Hitrost je vrsta hitro zaporedoma izvršenih gibov in premikov. Omnost zavisi od gonilne moči. Prirastek na moč je zato tudi prirastek na hitrost in na vztrajnost.

Vztrajnost je odvisna od moči srca in pljuč. Dosežek jo z enakomerno, obzirno porabo moči in hitrosti, s tem da kolikor mogoče izločiš delovanje možgan, to je, da gibe avtomatiziraš.

Spretnost je poznavanje najbolj smotrnih gibalnih oblik, torej tehnika.

Imenovane štiri lastnosti dosežes s sledečimi metodami:

Vztrajnost, torej okrepitev srca in pljuč s tekom. Enkrat tedensko tek v gozdu in tekalne igre. Moč in hitrost s pripravljub

Vremensko poročilo

Ljubljana, 16. julija 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	762.6	15.2	jug. zap. sev. vzh.	več. obl.	
Ljubljana	14.	761.3	24.1	brezv.	pol. obl.	
Ljubljana	21.	761.7	18.0	brezv.	obl.	
Zagreb	7.	767.7	20.0	sever.	več. obl.	
Beograd	7.	759.4	21.0	jug. zap.	pol. obl.	
Dunaj	7.					
Praga	7.	762.5	16.0	brezv.	več. obl.	1.0
Inomost	7.					

Solnce vzhaja ob 4.27, zahaja ob 19.44, luna vzhaja ob 1.17, zahaja ob 15.56.

Barometer nestanovit, temperatura višja.

Dunajska vremenska napoved za petek: Menja je oblačno, lakolne nevihte polagoma nekoliko toplješe.

nimi vajami z in brez orodja. Kot orodje pridejo v poštev žoga za boksanje, uteži za dviganje, vihtenje kladiva, drog, konj, švedska lestva, bradlja itd. Posebno pozornost pa posvečuj vjam brez orodja, zlasti telovadnim prostim vjam, telovadbi z lastnim telesom.

Za pravilno pojmovanje izvajalnih oblik pri posameznih lahkoletskih vajah priporočam nastopna načela:

1. Poznati moraš bistvo vaje in vedeti, katere in kako so na njej udeleženi posamezni sklepi in mišice.

2. Pri vsaki vaji pripravi se k sodelovanju celo telo.

3. Prični vsako vajo z lahkoto, jo z enostavno izvajaj in s hitrostjo završi.

4. Pred vajo ohrani prožnost telesa in duha.

5. Pri teku nosi telo s čim največjo lahkoto.

K tej splošni telesni vzgoji spada tudi masaža, ki jo je smatrati kot del gimnastike. Masaža je pripravljala, osvježujoča in zdravstvena. Vse tri vrste so za sportnika velikega pomena. (Konec prihodnjik)

Ljubljanska Ilirija v Novem Sadu. V soboto in nedeljo, dne 8. in 9. avgusta gostuje naša Ilirija v Novem Sadu, kjer nastopi prvič proti tamošnjemu klubu N. A. K.

Prška Slavija v Zagrebu. Zagrebški časopisje poroča, da se je prška Slavija obvezala, da nastopi s svojim kompletnim

Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani

Ustanovitev učiteljskega pevskega zbora. Moderne zborovske skladbe zahtevajo glasbeno naobrazene pevce, ki se lahko glede na tehnične in harmonične težave umotvorov poglabljajo v njihovo vsebino. Najinteligentnejše in najboljše pevce nam lahko izbere med učitelstvom. Zbor učiteljev v Ljubljani se je v nekaj letih popolnoma uveljavil ne le pri rojakih, temveč tudi pri Italijanih. Dejstvo, da je naša slovenska pesem vse priznanje pri naših narodnih nasprotnikih, je izredno velik uspeh ne glede na to, da nudi pesem pomembno tudi našim zlatim bratom. Kaj premore dobro organizirani učiteljski zbor, ki tudi zbor moravskih učiteljev. Delovanje tega zbora je bilo tako uspešno, da je vplivalo odločilno na produktivno čiščenje glasbene umetnosti. Dal je skladateljem mnogo perspektiv in nastale so močnejše širokotelesne zborovske skladbe z instrumentalno peljanimi glasovi, ki so v čast vsemu našem narodu. Ta zbor je bil tudi eden glavnih činiteljev, ki je pomagal dvigniti glavo češkega naroda na podlag svetovne kulture.

Pri nas čaka nešteto krasnih skladb moderne koncepcije na izvajanje. Pretežke so naše zbor, ne bi bile pa pretežke za zbor glasbeno naobrazenih pevcev. Zato je dolžnost našega učitelstva, da tu zastopa moči in pomaga moderni slovenski pesmi in noče.

Učitelstvo je dosedaj mnogo storilo za uspeh glasbene umetnosti. Iz njegovih vrst je izšla cela vrsta glasbenikov, danes je veliko zborov v rokah učiteljev. Tudi med produktivnimi glasbeniki zavzamejo učitelji prva mesta. Koliko več pa bi učitelstvo še lahko storilo med narodom, ki mu ga ni mogla nuditi šola v kratkem času študija. Edina ovira je, oddaljenost pevcev od skupnega centra. V tem oziru naj nam bodo zopet vzor tovariši v tujini, ki na Goriškem, ki so pod neprimerne težnje razmerami ustanovili svoj zbor in vztrajajo na začrtani poti, kljub največjemu političnemu ter gromotnim žrtvam.

Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani si je postavilo nalogo, da organizira pod svojim okriljem zbor učiteljev in vabi vse, ki imajo voljo, k sodelovanju. V prvi vrsti reflektiramo na one, ki morejo v tehničnem oziru sami svoj glas našteudirati in imajo primeren pevski organ. Prijava za navodilo glasbo in nastanjenega naslova sprejema od 15. avgusta društveni tajnik A. Gröbming, Colzova cesta št. 9. Podrobna navodila pošljemo vsem priglasičenim pevcom in pevkom med 15. in 25. avgustom. Društvo in zbor imata pred očmi same kulturne glasbene cilje, zato izključuje vsako politiko. Računamo na to, da ozirom na kulturno zgodovino našega

učitelstva, ki je stalo na vseh poljih vedno v prvih vrstah, da bo tudi sedaj zastavilo vse moči v povzdigo slovenske pevke umetnosti.

V Ljubljani, sredi julija 1925.
Za društvo učiteljev glasbe:
Marko Bajuk, A. Gröbming
predsednik, tajnik,

Ameriška glasba

Amerika je svojo kulturo, glasbeno in drugače, črpala iz evropskih virov in ni še razvila na glasbenem polju nič take tipičnosti kot je italijanska, francoska, nemška ali ruska glasba. Vendar se poskusi v tej smeri jako nadebudni. To velja zlasti glede združenih držav. Nekateri odločno ameriški glasbeni ideali in nekateri ameriški tipi narodne glasbe imajo tendenco, da postanejo tradicionalni in radi čim širše delavnosti na tem polju in rastočega zanimanja s strani občinstva polagajo temelje, na katerih se gradi reprezentativna stavba narodne glasbene umetnosti.

Ameriška glasba je bila v početku povsem evropska. Himne puritanskih kolonistov, angleški posvetni napaji in zgodnje »ballad-operas« (igre s petjem), ki so jih angleški kolonisti skupaj s tolikimi potezami socialnega intelektualnega življenja prinesli s seboj iz domovine, je bilo vse, kar je zadostovalo glasbenim potrebam, cerkvenim in posvetnim. Muzikalne zabave in »ballad-operas« se pojavljajo v kolonialnih mestih že l. 1731. Po državljanski vojni pa nastopi doba intenzivnega muzikalnega delovanja, tekoma katere dozori umetniški razvoj stoletij v par desetletjih. Glasbene šole in konservatoriji se ustanavljajo povsod v vedno rastočem številu; glasba začne postajati del rednega šolskega pouka. Ameriški dijaki gredo v inozemstvo, zanimanje širšega občinstva za boljšo cerkevno in posvetno glasbo raste rapidno.

Theodore Thomas s svojim orkestrom popularizira orkestralni koncert in simfonično glasbo velikih mojstrov; njegovemu zgledu sledijo drugi ob vedno rastočem zanimanju občinstva. Boston Symphony Orchestra si steče zasluženo svetovno slavo in služi za vzor drugim simfoničnim orkestrom. Opera, najprej v Academy of Music in od l. 1883 v Metropolitan Opera House, postane briljantna stalna poteza newyorške glasbene življenja. Profesionalni ansambli komorne glasbe, zlasti Kneislov kvartet, čigar član je bil Hrvat prof. Louis Svecenski, postavijo temelje za današnji razširjeni kult komorne glasbe na vzhodu in na zapadu. Ustanovijo se koralne organizacije in pevska društva. Pojavljajo se ameriški pevci, pianisti in violinisti.

Istočasno s tem stalnim naraščanjem interpretativnega glasbenega delovanja gre napredek ameriških skladateljev. Pojavijo se Arthur Foote, G. W. Chadwick, H. W. Parker (Oratorij »Hora Novissima«), E. S. Kelley (New England Symphony), Henry Hadley (opera »Cleopatra«) in drugi. Bolj serijsko izvirno ameriško opero predstavljata ravnokar umrli Victor Herbert, Wal-

ter Damrosch in drugi. V cerkveni glasbi so odlikuje Ethelbert Nevin.

Najbolj odličen izmed vseh ameriških skladateljev je še vedno Edward MacDowell, ki je tako tragično končal svoje dni v umobolnici l. 1908. Njegove simfonične kompozicije, klavirni komadi in popevke so mu stekle slavo najbolj navdahnjenega in originalnega ameriškega skladatelja. MacDowellove simfonične pesmi za orkester: »Hamlet«, »Ophelia«, »Laurel« in »Elaine« itd., njegove orkestralne suite, zlasti prekrasna »Indian Suite«, njegovi piano-koncerti in sonate, neštene manjše kompozicije za klavir, zlasti izborne poetične minijature v zbirkah »Woodland Sketches«, »Sea Pieces« in »New England Idylls«, kakor tudi mnoge popevke so spisane v tako individualnem stilu, kakršnega morda ni dosegel še noben Amerikanez. Njegova najpopularnejša pesem je »To a Wild Rose« (Divji roži).

Vzlic precejšnjamu ameriškem značaju v kompozicijah teh skladateljev, zlasti Stillman-Kelleya in MacDowella, vendar ne moremo o njih glasbi reči, da je posebno ameriška, ločena od evropske glasbene umetnosti. Pač pa je ameriška glasba kozmopolitskega značaja.

Da najdemo nekaj značilno ameriškega v glasbi, se moramo ozreti na dandanašnje popularno glasbo. Ta je črpala iz dveh virov: iz narodne glasbe črncov in Indijancev. Vpliv indijske narodne glasbe na ameriške izvirne kompozicije je bil brez dvoma velik. V orkestralnem delu »Indian Suite« je Edward MacDowell tematično rabil poljudne melodije severo-ameriških Indijancev; mnogo drugih skladateljev je ta primitivni glasbeni material prilagodilo svojim umotvorom.

Še večjo vlogo v razvoju umetne glasbe iz narodnih virov izražajo zamorski motivi. Razne zbirke afrikanško-ameriških narodnih popevk so postale bogat vir za inspiracijo mnogih skladateljev, od kar je Antonin Dvořák spisal svojo nesmrtno New World Symphony. H. T. Burleigh prednjači na tem polju z velikim številom izbranih originalnih pesmi in drugih kompozicij, ki umetniško obdelujejo takozvane spiritualne napave črncov v južnih plantajah. »Negro spiritual« predstavlja čudno, ali ganljivo kombinacijo med duhom globoko muzikalnega plemena in nabožnimi himnami. Poleg zamorskega »spirituala« — na nižji muzikalni stopnji — stoji takozvani pseudo-negro ballad song, dozdnevno zamorska pesem s tipično afro-ameriško ritmiko in inflekcijami. Skrajno ritmično konsekvenco prvotne afrikanške sugestije predstavlja vokalni in instrumentalni »rag-time« in »Jazz«.

»Jazz« je posebno ameriška popularna glasba današnjega dne. Kar se tiče njegove glasbene vrednosti, so ljudje različnega mišljenja. Nj dvoma, da je v jazzu nekaj, kar zrcali duh današnjega Amerikanca — energičnega, nemirnega, polnega veselja za ropot in prirojene ljubezni za živahen ritem, naižnega, srečnega in dobrodušnega.

V zadnjem času se opaža, da jazz stremi po novem razvoju v simfonični orkestralni

barvenosti. Sedaj imamo že takozvani klasični jazz. Nekateri trdijo, da je prav odločen prispevek k bodoči rasti ameriške glasbe. Nekdo je že govoril o možnosti jazz opere.

Med sodobnimi ameriški skladatelji imamo važno skupino mlajših talentov, ki na več ali manj individualen način odsevajo vpliv raznih modernističnih miselnih struk, ki so se od konca 19. stoletja naprej razvile v Evropi. Imamo jih pa tudi nekaj, ki skušajo hoditi svoja lastna muzikalna pota.

Zanimanje za glasbo se je v zadnjih letih tako rapidno razširilo, intenzivno in ekstenzivno, da bi stari svet to ravno tako težko pojmlil, kot razvoj ameriškega vele-mesta tekem ene generacije. Delovanje takih močnih organizacij, kot so Music Teachers National Association, Women's National Federation of Music Clubs, International Composers' Guild, Society for Publication of American Music itd., kaže na rastočo važnost, ki jo glasba zavzema v narodnem življenju. Mestni srednješolski in vseučiliški orkestri, instrumentalni in vokalni koncerti, muzikalni pageants, letne glasbene konvencije, nastopi virtuozov so postali nekaj navadnega v vsakdanjem ameriškem socialnem življenju. Glasba je tudi učen predmet v ljudskih šolah. Klavir je postal takorekoč bistven del pohištva vsake hiše, ne le v mestih, ampak tudi na farmah.

Dopisi

DOB. Odbor sokolskega odseka Dob se najtopleje zahvaljuje vsem bratskim društvom St. Vid - Ježica, Domžale, Mengeš, Moravče, Komenda, Radomlje itd., posebno pa orkestralnemu odseku in tamburaškemu zboru, kakor tudi Zborovskemu pevskemu društvu St. Vid za njihovo sodelovanje in trud, da je prireditve dne 5. julija tako izborna uspeša.

RAKA. Po 15-letnem neumornem delovanju nas je zapustil solski upravitelj g. Janjo Golob. S svojo pridnostjo in zmožnostjo je izpremenil našo šolo v eno najboljših v okraju. Krasna zbirka učil, bogata šolska in učiteljska knjižnica in lepi uspehi pri mladi odlikujejo našo šolo. Pa tudi izven šole je bil g. Golob izredno delaven. Ustanovil je Sokola, vodil Ciril Metodovo podružnico, ustanovil čebelarstvo in sadijarsko podružnico, gasilno društvo, krajevno organizacijo demokratske stranke, bil tajnik in blagajnik kmetijske podružnice in zadnje čase še predsednik okrajnega učiteljskega društva. Delal je nesebično in bil vsem vzgled vztrajnost in požrtvovalnost. Imel je vedno pred očmi izobrazbo, napredek in lepo bodočnost naroda in domovine. Mladina je izgubila z njim najboljšega učitelja, učitelji pa najboljšega tovariša. Šolska mladina se je poslovila od g. upravitelja na Vidovdan. Neka deklica mu je imenom mladine izročila krasen šopek, učitelstvo mu je poklonilo spominski list, delo tovariši Krakarja. Poslovil se je od njega tov. Fatur kot zastop-

nik občinskega odbora pa ga je pozdravil župan g. Janez Grm. Pri odhodu z Rake so ga spremljali izpred šole do železniške postaje bratje Sokoli na konjih. Težko ga bomo pogrešali in želimo mu, da ostane srečen tudi v novem kraju!

SROMLJE PRI BREŽICAH. Dne 9. julija smo položili k zadnjemu počitku posestniškega sina in ekonomu iz Gornje Pohance, Martina Sotlerja. Turobno so pritkavali zvonovi pri Sv. Martinu in Sv. Janezu. Pokojnik je bil jeklenega, toda mirnega in plemenitega značaja ter obdarjen z veliko naravno inteligenco. Po odličnem absolviranju kmetijske šole v St. Jurju, se je posvetil z veliko ljubeznijo gospodarstvu in kot idealen mladenič videl v udeleževanju na domači grudi edino sredstvo za doseg visokega cilja: biti dober napreden gospodar, čegar življenje in sreča naj ima svoj začetek in konec v poštenem kmetemskem delu. Ni mu bilo usojeno, da bi preživel 25. leto. Bolehal je dalje časa in ga je smrt rešila sedaj trpljenja.

SV. JANEZ OB BOHINJSKEM JEZERU. V nedeljo dne 19. julija gostujejo naši priznani in splošno priljubljeni diletant-umetniki, člani Sentjakobskega gledališkega odra v Ljubljani, v novo postavljenem gledališkem paviljonu hotela Sv. Janez ob Boh. jezeru z izborno francosko veselejšo »Maškera«.

Gostovanje teh naših marljivih kulturnih delavcev bo privabilo v prekrasni Bohinjski gotovo veliko število gostov in izletnikov od blizu in daleč. Posebno pa se veselijo tega dne odlični in mili nam gostje iz Zagreba, Beograda, Bitolja in drugih mest širne naše domovine, ki so prišli na oddih med bratski jim slovenski narod, da spoznajo in uživajo med nami krasoto in divnost naše rodne zemlje. Želimo le, da nam ostane vreme vsaj toliko naklonjeno, kakor nam to obeta v zadnjih dneh.

OSTANJE. Učiteljski maturanti iz leta 1880. in 1881., ki so obiskovali mariborsko učiteljsko šolo, so slavili 45-letnico mature v Šoštanj. Zbrali so se dne 3. julija pri tovarišu jubilarju, ravnatelju Trobeju, ki je vse prijateljski pogostil. V hotelu Kunst se je vršil nato sestanek, kjer so si tovariši obudili spomine na minule čase. Prihodnjega dne so se zbrali po kratkih izletih k skupnemu obedu. Reditelja Porekar in Šmid sta izvedla načrt v splošno zadovoljstvo. Zbrani so se spomnili tudi vseh izumirlih profesorjev, kakor tudi vseh odsotnih tovarišev, želeli si, da bi po letih težkega dela in trpljenja mirno uživali sadove svojega dela in se veselili doseglih uspehov, v čem urejenem pokoji. Prihodnje leto se bo vršil sestanek v Ljutomeru in bo združen z izleti v Prekmurje in Medjimurje.

HUM PRI ORMOŽU. Tukašnja šola je priredila koncem šolskega leta vidovdanske proslavo. Učenci so se zbrali dopoldne v okrašenem šolskem poslopju, na katerem je plapolala državna zastava. Po slavnostnem govoru nadučitelja so sledile deklamacije in petje ter igra »Za domovino«, ki je uspešna prav dobro. Pred odhodom na telovadnico so zapeli učenci državno himno in vzklkali kralju in njegovi obitelji.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obiri

Vulkanizira
Vse vrste gumijs parno vulkanizacija P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Službe

(dobe)

Fakturist
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Skladiščnik
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Železninar
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Kuharica
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Šofer
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Vajenec
Zaobrem in zanesljiv, samostojen in teoretično usposobljen v vsaki vrsti računovodstva in knjigovodstva. P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Prodajalec
Zaobrem

E. W. Hornung:

Morilčev dvojniki

Bilo je med vožnjo v škotskem polnočnem ekspressu, ki se ni ustavil vso dolgo pot od Londona do Creweja, ko sem prvič s strahom ugotovil, da sem na las sličen Rowlandu Chandlerju. Groza, ki mi je takrat zaplala po žilah, mi je ostala še dosti globlji dojem kakor tragični doživljaji, ki je sledil moji ugotovitvi, najbrž zato, ker sem bil toli hladnokrvn, da sem se pogledal v vse možne posledice, ki utegnejo zame nastati vsled te fatalne sličnosti.

Priznati moram, da mi je v prvem trenutku postalo precej mučno pri sru. Mladji Chandler je bil zločinec nizkih instiktov, ali groza, ki je prišla Londončane vselej, kadar so čuli njegovo ime, je izvirala predvsem od tod, ker se je znal Chandler po vsakem zločinu na uprav nečuten način odtegniti rokam pravice.

Večernji listi so triumfirali; najnovejša afera jim je prišla vrlo dobrodošlo za napolnitev njihovih senzacij željnih stolpcev. Ime mladega morilca je v velikih, debelih črkah odsevalo skoraj z vsake strani, celi stolpci so bili posvečeni natančnemu popisu, poizvedovanjem, izjavam priči in nepojmljivemu begu tajinstvenega zločinca.

Veliki obetajoči naslovi so vzbudili mojo pozornost; jel sem se poglabljati v čitanje, ko nakrat ves presenečen opazim svojo sliko v sredi na prvi strani. Takoj sem seveda hitel pogledati po imenu, ki je bilo natisnjeno pod sliko. Srce mi je tolkalo; mar sem čez noč postal slaven? Ah ne, še daleč ne; ni bilo moje ime, bilo je ime Rowlanda Chandlerja! Pogledal sem fotografijo natančneje; bile so na las moje poteze, tako točne, kakor da vidim svojo sliko v zrcalu.

Ko me je prvo presenečenje minilo, sem skoraj instinktivno dvignil list, da zakrijem svoj obraz pred tuji pogledi, zakaj nisem bil sam v kupeju. Nabo sem se zamislil v svoji položaji. Moja sličnost s Chandlerjem je bila na dlani, neovrgljiva in jasna za vsakogar, ki ima oči, da gleda in opazuje. Mar se nisem o tem že sam prepričal prejšnji večer? Spomnil sem se malih, nepomembnih incidentov, ki jim takrat nisem posvetil nobene pažnje. Zdaj razumem, zakaj me je kočijaž, ki me je vozil na kolodvor, toliko časa in tako pozorno motril; zdaj vem, zakaj je postal na koncu ulice in poklical najbližjega policemana, ki pa

me je hvala bogu poznal že dolgo časa. In potem tisti debeli človek z okroglim, melonastim klobukom in suknjenim površnikom na Eustonskem kolodvoru. Sledil mi je, zdaj se spominjam, od trenutka, ko sem stopil z voza, pa do blagajne; celo v vrsto se je postavil, listka pa ni vzel, kar se mi je takrat zdelo zelo čudno, danes pa nič več: bil je detektiv s Scotland Yarde, ki je na po mojem glasu spoznal, da nisem tisti, ki ga išče; zakaj kljub veliki sličnosti v obrazih je moral biti med menoj in Rowlandom Chandlerjem vendarle precejšnja razlika v vnemnem nastopu.

Toda, če me je detektiv na prvi pogled prepoznal, kdo mi jamči, da me ne bi navadni zemljan smatral za morilca, katerega slika je bila toli jasno odtisnjena v listu? Potnik, ki je bil z menoj v kupeju, je prav tako čital list kakor jaz. Bila sva sama. In vlak se je imel ustaviti šele čez neskončne tri ure! Ozrl sem se izpod lista na noge svojega sopotnika in videl, da je obut v velike čevlje; po vsem, kar sem mogel presoditi, je bil mož močne postave. Kaj bi se zgodilo z menoj, če bi opazil mojo sličnost in mi skočil za vrat, meneč, da ima pred seboj toli iskanega nevarnega zločinca? Seveda toliko časa bi že imel, da bi potegnil zasilno zavoro, in kadar bi se vlak ustavil, bi se legitimiral; toda več kot gotovo je bilo, da bi se moral izpostaviti radovednim pogledom vsega potništva in vso nadaljino vožnjo do Creweja bi moral prebiti v zaprtim kupeju.

Ob teh mislih mi je postalo pri srcu čudno težko, kakor da sem res jaz morilec. Pač se mi je nudil izhod iz te vražje situacije: da vržem usodni časopis skozi okno. Že sem pripravljal, da izvršim v naglici storjen sklep, ko s strahom pomislim, da bi si s tem svojega mučnega položaja prav nič ne olajšal, marveč celo poslabšal. Kajti moj sopotnik je imel v rokah taisti list in še več: razgrnjenega je imel prav tako kot jaz, tako da mu je bila pred očmi baš moja slika in morilčevo ime pod njo.

Skušal sem priklicati v spomin vse, kar sem si zapomnil na svojem sopotniku. Vstopil je bil v kupe za menoj; name je napravil vtis starejšega človeka, ki pa je bil kljub temu še zelo pri moči. Imel je dolgo brado, ki mu je segala globoko dol do prsi kakor misijonarjem. Takoj ob vstopu je pokazal svojo silno moč, ko je zavihel nad seboj veliki svoj veženi, ki je moral biti dokaj težak. Ljudje, ki so prebili večji del življenja v kolonijah, v splošnem niso

preveč skrupulozni, in čeprav se jim obraz predčasno postara, niso zato nič manj krepki in jaki. Moj misijonar — vsaj jaz sem ga imel za misijonara — ni bil izjema v pravilu, in jaz sem bil uverjen, da je bil zame vrlo opasen nasprotnik.

Do tod sem došel v svojem premišljevanju, ko se sopotnik obrne k meni in povezne časopis na kolena:

— Strašno, mar ne?

Prvo, kar mi je padlo v misli, je bilo, da mu sploh ne odgovorim; takoj nato se mi je zazdelo bolje, če mu rečem, da ne vem, kaj misli; storil pa nisem ne prvega ne drugega. Smešna misel, da bi naj nedolžni trpel za zločine drugega! Škkrat bolje je zgrabiti bika za rogove in odgovarjati brez strahu. Odmaknil sem časopis in pogledal govorniku v obraz:

— Sirašno, res sem odvrnil.

— Dajmo se malo o stvari pomeniti, hočete? je povzel smeje; ali v njegovih očeh je žarelo čuden sol, in zdelo se mi je, kakor da mi hoče videti v globino duše.

— Premišljeval sem o umoru v Walham Greenu, sem odgovoril kratko in malce osorno, kot da mi pogovor ni baš preveč ljub.

— Tudi jaz. Prijazen dečko ta Chandler!

— Prijazen, da, sem ponovil z blešnim glasom.

— Ali najbolj se čudim njegovi mladosti, je nadaljeval misijonar in uprl svoje kovinske oči srepo v me. Prvič je čudno, da je tako mlad in že oženjen, drugič pa...

— Ljudje te vrste se navadno zgodaj poročijo, sem ga prekinil, in samozavest je začela rasti v meni, ko sem pomislil, da sem jaz star osemindvajset let (čeprav izgleдам mlajši), morilec pa jedva dvaindvajset.

— Ah, res? odvrne moj častiti sopotnik in nalahno namrši obrvi. Naj pa ljudje vaše vrste, nadaljuje z ljubeznivim nasmeškom in pokaže svoje lepe bele zobe. Mar vi še niste poročeni, a?

Izkazalo se je, da sem poročen in da sem to pot prvič ostavil ženo in otroka, ker sem se namenil obiskati starega svojega tovariša iz šolskih let, bivajočega na Škotskem. Priznal sem torej, da sem poročen, kakor je res...

— Le da sem jaz star blizu trideset, sem še pristavil.

— Nihče bi vam jih ne prisodil, je odvrnil sopotnik ter upiral svoj neusmiljen

ni pogled v moje oči. In kje je ona, vaša žena?

— V Londonu sem jo pustil.

— Živo? je vprašal brutalno.

Postalo mi je jasno, da je opazil mojo sličnost z morilecem že spočetka pogovora.

— Ob desetih je bila še živa, sem ga zavrnil.

— In kje ste jo pustili? Menda vendar ne v bližini Walham Greena?

Njegov jovijalni obraz se je pri teh besedah odurno spalil. Vendar sem se premagal. Pomislil sem na njegove velike močne roke.

— Nikakor ne... v Chelseji sem jo ostavil, sem odgovoril mirno, hoteč se za vsako ceno izogniti prepiru.

— Hm, hm, kraja nista baš daleč narazen, meni vsiljivi potnik in prvič povesti za hup oči. Zdi se mi, da sva oba čitala poročilo o umoru v istem časopisu?

— Menda.

— Ta-le Chandler, simpatičen dečko, se vam ne zdi?

— Težko je presojati fiziognomijo po portretu, ki ga kak list več ali manj verno reproducira, mu odvrnem, hoteč instinktivno pustiti ga v mnenju, da sem jaz morilec, obenem pa mu predočim, da se kljub temu utegne nahajati v zmoči.

Moja pripomba ga je očividno razvnela: njegov obraz se je zopet spalil v sardoniskem smevu.

— Imate prav, mi prizna in dvigne list. Potemtakem je težko reči, če ste morilec na primer vi, ali pa če... — Odprti ust obstane sredi stavka.

— Ali pa če je kaj drugega, dokonča stavek s pomembno gesto.

— Zdi se mi, da o tem ne more biti dvoma, odgovorim.

Njegove oči se takoj obrnejo k meni.

— Ne varajte se! Dečko je zvit!

— Priznam, vam, mu odvrnem, da mu ne bo manjkalo duha. Svoji nizkotni zločin je izvršil s spretnostjo, ki bi bila vredna boljšega posla.

— Torej ste uverjeni, da je on morilec, me vpraša stisnjenih zob, in njegov glas postane malone preteč.

— Mar ni jasna njegova krivda?

— Vsekakor drži, da ga ni nihče videl, in na Angleškem velja vsakdo toliko časa za nedolžnega, dokler mu zločin ni dokazan. Nikar tega ne pozabite, in tudi jaz se bom potrudil, da ne pozabim — pristavi, in zdelo se mi je, kot da s silo zadržuje razburjenje, ki mu sili na dan. — Torej, zaključim, priznali mi bo-

ste, da sem bil vrlo ljubezniv napram vam?

— Kaj naj pomenijo te besede?

— Kaj pomenijo? Da bi vsakdo na mojem mestu je zločin potegnil zasilno zavoro in ustavil vlak. In vi dobro veste zakaj...

— Ker je moj obraz sličen potezom ničvednega Chandlerja?

Iz oči mu šine blisk. Nabo prikima v znak pritrditve.

— On je ušel, kakor veste. Ta trenutek je najbrž na poti proti Škotski; in v kupeju, kjer sva midva, se nahaja nekdo, ki mu je čudovito podoben!

Spogledava se ostro v oči.

— Vi gotovo mislite, da sem vas imel za morilca? nadaljuje moj tajinstveni sopotnik.

— Prepričan sem o tem. Opazil sem že takoj spočetka. In če se smem zaneseti na časopis, moram priznati, da je sličnost uprav frapantna.

— Tako, mislite? Dobro, dokazati vam hočem, da je možna še večja sličnost.

Pri teh besedah dvigne časopis, in zdelo se mi je, kot da znova lista v njem, toda opazil sem, da so bile njegove žareče oči iznad lista uprte v mene. Nekaj časa mu papir frfota v roki, nato pa pade predne na tla, in bilo mi je, kakor da je iz tal vzrastlo zrcalo. Nasproti mene je sedel dvojniki, moj drugi jaz. Sopotnik — na kolenih mu je ležala velika ponarejena brada in ponikljan revolver — mi je bil podoben na las, le njegove oči so se razlikovale od mojih.

— Vidite, v kakšni fatalni zmoči ste bili, izpregovori nato moj dvojniki s temnim nasmeškom. Niti trenutek nisem mislil na to, da bi bili vi Rowland Chandler, iz enostavnega vzroka, ker sem Rowland Chandler — jaz!

Nisem mogel več dvomiti. Za trenutek sem pomislil, da bi utegnil biti moj sopotnik preoblečen detektiv, ki so mi ga naprtli na vrat. Saj je vendar neverjetno, da bi se zločinec, ki ga zasleduje policija, prostovoljno pridružil svojemu dvojniki! In da bi se mi povrhu še toli prostodušno razkril? Kljub vsem tem pomislekom sem svojo domnevo kot nesmiselno hitro pregnal. Kaj mi je preostalo drugega? Verjeti sem moral besedam svojega strašnega sopotnika; čudno se mi je le zdelo, da mi ga niso njegove mladostno-razigrane brutalne oči izdale na prvi mah.

(Konec sledi.)

Koliko stara hoče biti žena

odloči ona sama s tem, da svoj obraz neguje ali zanemara. Žena ostane vedno mlada, ako rabi Fellerjevo Elza obrazno pomoč, ki stori kožo v najkrajšem času belo, mehko, nežno in čisto. Za racionalno nego las naj se uporablja Elza-pomada za lase. Enako moški, ki nečejo biti plešasti! Za za poizkus 2 lončka za 36 dinarjev, ako se pošlje denar vnaprej, ali pa 46 dinarjev po povzetju od LEKARNARJA EUGEN V. FELLER v STUBICI DONJI, Elzatrget 245 (Hrvatska).

„LIA“ svetovno znana krema za čevlje.

Univ. docent in primarij
Dr. Ivan Matko
naznanja, da izvršuje presvetilavo, slikanje in zdravljenje z Roentgenovimi žarki (Heliopan aparat) ob običajnih ordinacijskih urah.
Maribor, Slovenska ul. št. 4.
Telefon 357.

Firma I. POHLIG, Ges. m. b. H., Dunj
prodaja ali da licenco
svojega jugoslovanskega patenta št. 404
naprava za zavarovanje pravičnega držanja vozila konorne visoke železnice pri vožnji pri obodu krivin.

Informacije daje:
Dr. Janko Ošip, advokat u Beogradu, Kolarčeva ulica 7.

1a DALMATINSKI PORTLAND
CEMENT
„TITAN“
GENERALNO ZASTOPSTVO
M. GREGOVIC & CO.,
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 7
TELEFON 956. — POŠTNI PREDAL 167.

Bukovo oglje

suho, vilano naloženo in
drva za kurjavo
suha, trgovska dolžina se kupuje celo leto franco vagon Postumia. Ponudbe z navedbo plačilnih in dobavnih pogojev naj se naslove na trdko
MAKUC ANTON, Aidussina.

Pergamentpapir

za vkuhanje sadja, najboljša svetovna češka znamka P. P. P. kakor tudi papir za zavijanje mastnega blaga. **Samo na debelo** pri glavnem zastopstvu **Jadran** veletrgovina s papirjem, Zagreb, Prilaz 31, Telefon 8-59. Zauhteva te ponudbo in vzorce!

VEZAVO KNJIG
ZAPISNIKOV
in vsa druga knjigoveška dela
izvršuje lično, trpežno in po konkurenčnih cenah
KNJIGOVEZNICA
DELNIŠKE TISKARNE
D. D. V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta št. 16

Naš nadvse ljubljani in dobri soprog, oče, tast, stari oče, brat, svak, gospod
Fran Hodnik
veleposestnik, mesar in gostilničar, član načelnstva Savinjske posojilnice v Žalcu
nas je danes ob 13. uri v 56. letu starosti, po dolgem trpljenju previden s svetotajstvi, bogu vdano zapustil.
V soboto, 18. t. m. ob 10. uri dopoldne se prenese blagopokojni iz hiše žalosti v farno cerkev, kjer se bo brala sv. maša zadušnica, odkoder ga spremimo na pokopališče Sv. Kancijana k večnemu počitku.
Žalec, dne 16. julija 1925.
Marija Hodnikova roj. Škof, soproga. — Jela Sribarjeva, Jana, Zinka, Minka, hčere. — Fran, stud. tech; Pepl, Emil, Janec, sinovi. — Marija Plevnikova, sestra. — Janez, Matevž, brata. — Vojo Šribar, zet. — Tatjana, Tugomer, vnuka, in ostale sorodstvo.

Eidni neslišni pisalni stroj

L. C. Smith & Bros, Mod. 8.
L. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 61.
Telefon št. 180. Telefon št. 190.

Najcenejše in najbolj trpežno

perilo
dobite v trgovini **I. Pečnik,** LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica št. 4 (poleg Jugoslovanske tiskarne)

Elektrotehnične tvornice
ŠKODOVIH
ZAVODOV v Plzni
Zastopstvo za Jugoslavijo: Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 7, hiša Jadranske banke.
Dobavljajo:
najsofistnejše in najcenejše elektro-motorje, turbogeneratorje in vse ostale električne stroje.
Grade:
električne centrale, električne železnice, cukrarnice, pivovarne, rudniške naprave itd.
Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani. Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Knjigovodkinjo

(ozir. knjigovodjo) bilance zmožno, dobro strojeopisko, z znanjem nemščine in italijanščine se sprejme takoj v industrijsko podjetje blizu Ljubljane. — Reflektantke, katere zamorelo takoj nastopiti in gornjim zahtevam povsem odgovarjajo naj pošljejo ponudbe s sliko in zahtevki plače na:
„Zanesljiva 674“ na upravništvo „Jutra“.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.
Potrti globoke žalosti naznanjamo, da je naša nadvse ljubljena
CILA
po dolgem, zelo mukepolnem trpljenju v sredo, dne 15. julija 1925. ob 1/2 1. uri ponoči v sanatoriju dr. Hansa v Gradcu mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb naše ljubljene se vrši v petek, dne 17. julja ob 1/2 6. uri popoldne iz mrtvašnice Sv. Kristofa na pokopališče k Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 17. julija 1925.
Globoko žalujoča rodbina Haring.

PRODA se ugodno

PARNI KOTEL (Heissdampkessel)
10 m³, 0.5 atm., skoro nov, popolnoma kompleten.

Prevozna kurilna rošetka

(Treppenrostvorleuerung) za žagovino in slabeše kurivo, skoro nova.
2 elektromotorja za vrtilni tok, 220 volt in sicer za 18 in 20 K. S.
Ponudbe pod št. 797* na Aloma Company Ljubljana, Kongresni trg 3. 3898

20.000 m²
smrekovega
in
macesnovega
gozda
lepe debelosti, 2 uri od Mozirja
naprodaj.
Resne ponudbe pod „Veleposestvo pri Mozirju“ na upravništvo „Jutra“.

Jutrov roman

LUCIFER
katerega skokovito zapleteno, prepleteno in lastnostmi zapletljivi od četke do konce, ki prinašajo navdušenemu čitatelju s interesantnim razmišljanjem vsak hip prerojen čenja, ki mu še daleč razohranje in konstantacija soper presenečenje tako da so čitatelji neopozno priča kovali vsako nalajevanje romana, je izšel in se do biva pri upravi „Jutra“ v Ljubljani.
Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice. 30lj zabavati Vas ne nore nobena knjižnica.
Vredna štara ... 55 Din
Brolirana pa ... 45 Din